לשון למודים

LINGUA ERUDITORUM;

SIVE

METHODICA

INSTITUTIO LINGUÆ SANCTÆ:

IN QUA,

Ut omnia quæ ad τὸ τεχνικὸν, plurima etiam quæ ad τὸ ἱστορικὸν Linguæ pertinent, absolutâ brevitate facilíque ordine tractarentur, operam adhibuit

VICTORINUS BYTHNER,

Linguæ Hebr. Professor.

CUI ADDITA EST

INTRODUCTIO ad Linguam CHALDÆAM Veteris TESTAMENTI,

AUTHORE eodem.

Editio novissima, ultimam manum Authoris jam passa.

LONDINI,

Typis *Jacobi Flesher.* MDCLXIV.

In fine Michol,

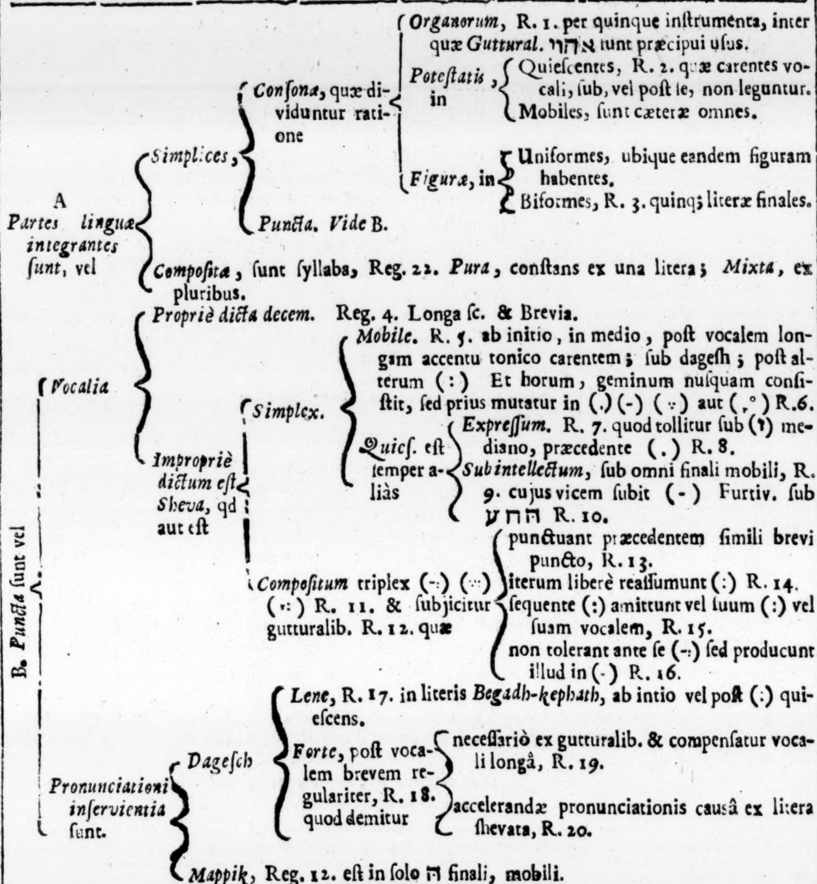
אשר למד ותורה לו לקנין
ולא למד יסוד (à) דקדוק ולא בן
כמו חורש אשר ינהג שורים
וידו מבלי מלמד ודרבן

Qui discit, & lex ei (est) *in possessionem,*
Et non discit fundamenta Grammatices, neque intelligit,
(Est) *sicut arator, qui agit boves;*
Et manus ejus (est) *sine baculo aut stimulo.*

(à) דקק est *accurate & subtiliter disserere*, unde דקדוק *Grammatica*, q. subtilis & accurata disquisitio. Qui igitur obiter tantùm & perfunctoriè Grammaticam docent, ii turpiter in ejus etymon impingunt.

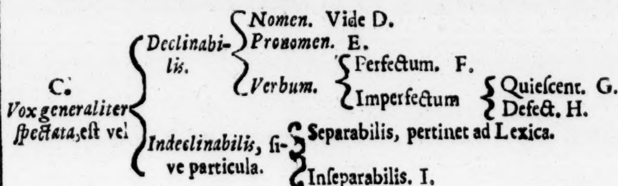
SCELETON hujus Institutionis.

Institutionis hujus Regulæ, quædam agunt de Linguæ Hebr.
- Partib. integrantib. *Vide* A.
- Ipsâ voce. *Vide* C.

A *Partes linguæ integrantes sunt*, vel
- *Simplices*,
  - *Consona*, quæ dividuntur ratione
    - *Organorum*, R. 1. per quinque instrumenta, inter quæ *Guttural.* אהחע sunt præcipui usus.
    - *Potestatis*, in
      - Quiescentes, R. 2. quæ carentes vocali, sub, vel post se, non leguntur.
      - Mobiles, sunt cæteræ omnes.
    - *Figuræ*, in
      - Uniformes, ubique eandem figuram habentes.
      - Biformes, R. 3. quinq; literæ finales.
  - *Puncta*. *Vide* B.
- *Composita*, sunt syllaba, Reg. 22. *Pura*, constans ex una litera; *Mixta*, ex pluribus.

B. *Puncta* sunt vel
- *Vocalia*
  - *Propriè dicta decem.* Reg. 4. Longa sc. & Brevia.
  - *Impropriè dictum est Sheva*, qd aut est
    - *Simplex.*
      - *Mobile.* R. 5. ab initio, in medio, post vocalem longam accentu tonico carentem; sub dagesh; post alterum (:) Et horum, geminum nusquam consistit, sed prius mutatur in (.) (-) (∵) aut (.°) R. 6.
      - *Quiesc.* est semper alias
        - *Expressum.* R. 7. quod tollitur sub (ו) mediano, præcedente (.) R. 8.
        - *Subintellectum*, sub omni finali mobili, R. 9. cujus vicem subit (-) Furtiv. sub ע ח ה R. 10.
    - *Compositum* triplex (-:) (∵) (∴) R. 11. & subjicitur gutturalib. R. 12. quæ
      - punctuant præcedentem simili brevi puncto, R. 13.
      - iterum liberè reassumunt (:) R. 14.
      - sequente (:) amittunt vel suum (:) vel suam vocalem, R. 15.
      - non tolerant ante se (-:) sed producunt illud in (-) R. 16.
- *Pronunciationi inservientia* sunt.
  - *Dagesch*
    - *Lene*, R. 17. in literis *Begadh-kephath*, ab intio vel post (:) quiescens.
    - *Forte*, post vocalem brevem regulariter, R. 18. quod demitur
      - necessariò ex gutturalib. & compensatur vocali longâ, R. 19.
      - accelerandæ pronunciationis causâ ex litera shevata, R. 20.
  - *Mappik*, Reg. 12. est in solo ה finali, mobili.

C. *Vox generaliter spectata*, est vel
- *Declinabilis.*
  - *Nomen.* Vide D.
  - *Pronomen.* E.
  - *Verbum.*
    - Perfectum. F.
    - Imperfectum
      - Quiescent. G.
      - Defect. H.
- *Indeclinabilis*, sive particula.
  - Separabilis, pertinet ad Lexica.
  - Inseparabilis. I.

Utrique

Utrique voci accidit
- *Suffixio*
  - *Affixorum*. K.
  - *Literarum paragog*. L.
- *Mutatio*. M.
- *Accentus*. N.

Vox declinabilis est vel
- *Nuda*, ex solis radicalib. constans.
- *Aucta*, literas האמנתי accipiens.

R. 23.
- *illius*, prima radical. post Heemanthic. accipit (:) R. 24.
- *hujus*, litera Heemanthica itidem poscit (:) R. 25.

D.
Nomen consideratur vel in statu,
- *Simplici*, ubi
  - *Genus*
    - Masculin. Reg. 26. desinit in quamcunque literam.
    - Fœmin. Reg. 27. exit in ה vel ת
    - Neutrum, Reg. 28. exprimitur per adjectivum absolutè positum.
  - *Comparatio*, R. 29. peragitur in
    - *Comparativo* per *magis* & *præ*.
    - *Superlativo* per *valdè* & *in*.
  - *Numerus*
    - Dualis, R. 30. exit in ים'
    - Pluralis
      - Mascul. R. 31. in ☐ים.
      - Fœmin. R. 32. in ות
  - *Casus*, Reg. 33. aliquando discernuntur articulis præfixis, ה index Nomin. Vocat. præcipuè Genit. ל Genit. & Dat. את Accusat. ב & מ Ablativi.
- *Constructo*, spectans congruentiam Substantivi cum
  - Substantivo in Regim. & tum fœmin. ה, transit in ☐ת & masc. ☐ים. in י. R. 34.
  - Adjectivo, quod semper substantivum sequitur, R. 35.

E.
Pronomina sunt quinque;
- Tria declinabilia, R. 36. personæ scilicet primæ, secundæ & tertiæ.
- Duo indeclinabilia, R. 37. Relativum scil. & Interrogativum.

F.
Verbum consideratur, vel
- *absolutè*, ubi
  - *Tempus*
    - *Homogeneum* verbo proprium.
      - *Finitum*.
        - *Præteritum*, R. 38. cujus termination. *A, Ta, T, Ti, V, Tem, Ten, Nu*.
        - *Futur*.
          - *Imperans*, R. 39. cujus termination. *Juna*.
          - *Promittens*, R. 40. cujus liter. characterist. *Ethin*.
      - *Infinitum*, sive Infinit. mod. R. 41. quod cum literis *Bachlam* constituit Gerund.
    - *Heterogeneum*, quod nominis flexionem habet: Estque Participium, R. 42. Benoni sive præsens, & *Pahul* sive Præter. in passivis.
  - *Conjugatt.* quatuor
    - *Prima*
      - Act. *Kal*, R. 43.
      - Passiv. *Niph*, R. 44.
    - *Secunda*
      - Act. *Pih*.
      - Pass. *Pyh*. R. 45.
    - *Tertia*
      - Act. *Hyph*.
      - Pass. *Hoph*. R. 46.
    - quarum omnium
      - Præterita, R. 49.
      - Imperat. & Infinitiv. R. 50.
      - Futur. R. 51.
      - Part. R. 52.
    - *Quarta*, *Hithpael*, R. 47. in qua ת, syllabæ formativæ *Hith*, cum prima radical. est sibilans, postponitur.
- *Relatè* ad nomen, Reg. 48. quod Nomini convenit genere, num. & personâ.

G. *Quiescentia* sunt vel in radicali

- *Primâ*
  - א, quæ primam syllab. Fut. Kal, faciunt י R. 53.
  - י ubi prima radic. (י) in
    - *Kal*
      - Imperat. & Infinit. abjicitur, R. 54.
      - Futuro, occultatur in (..) R. 55.
    - *Niphal* in Præt. & Part. transit in ו, in Imper. Fut. & Infin. in י dageshatum, R. 56.
    - *Hiphil* transit in ו / *Hophal* in ו — Reg. 57.
- *Secundâ* י quæ in Conjug.
  - *Primâ & tertiâ*
    - *expungunt* mediam Thematis, R. 58.
    - *desinunt* in
      - Kal
        - Præterito & Participio in (ָ) R. 59.
        - Imperat. Fut. & Infinit. in ו R. 60.
      - toto Niphal in ו R. 61.
    - *assumunt* ו ante efform. ת & נ in Præt. Niph. & Hiph. R. 62.
  - *Secundâ & quartâ*, loco dagesch assumunt ו ad formam Pohel, R. 63.
- *Tertiâ*,
  - א, quod quiescit in
    - Kal in (ָ)
    - reliquis in (..)
    - R. 64.
  - ה, R. 65. quod in
    - *medio* syllabam
      - terminans, mutatur in י quiescens.
      - inchoans, abjicitur, R. 66.
    - *fine* apocopatur, R. 67. maximè ob ו Convers.

H. *Defectiva* habent radicalem

- *Primam* נ, sicque נ,
  - *initiale* ab Imp. & Infin. Kal, exulat, R. 68.
  - *medianum* in Fut. Kal, Præt. & Part. Niph. toto Hiph. & Hoph. in dagesch commutatur, R. 69.
- *Secundam geminatam*, quæ in Conjug.
  - *Levibus*
    - syncopant medianı, R. 70.
    - assumunt ו in Præteritis, ante efformativ. נ & ת R. 71.
  - *Gravibus*, loco dagesch habent ו ad formam Pohel, R. 72.
- *Tertiam* נ vel ת, quod sequente servili נ vel ת per dagesch compensatur, R. 73.

I. *Literæ præfixæ* sunt septem,

- מ Reg. 74. (à, ab, de, præ.) præfigitur per (ִ) sequente dagesh: sed gutturalib. & ר per (..)
- ש Reg. 75. (qui, quæ, quod, quòd) habet (ֶ) sequente dagesh.
- ה
  - Emphaticum, R. 76 & Relativ. habet (-) sequente dagesh; sed ante guttural. & ר plerumq; (ָ)
  - Erotematicum, R. 77. præfigitur cum (-:)
- ו
  - Copulativum, R. 78. habet (:) sed ante aliud (:) aut literam Labialem assumit ו, at ante accent. distinctiv. (ָ)
  - Conversivum, Futur. præfigitur per (-) sequente dagesh, R. 79. ante (י) amittit dagesh, & ante א habet (ָ)
- כ ל ב — *sicut ad, in in, per*
  - notantur cum (:) R. 80. ל propter accentum cum (ָ)
  - excludunt ה Emphatic. R. 81.
  - ante *Elohim* gestant (..) & ante *Adhonai* & *Jehovà*, (-) R. 82.
  - assumunt syllabicas adjectiones, *De*, *Phi*, *Mo*, sed rariùs, R. 83.

K. *Affixa*, R. 84. copulantur vocibus

- *declinabilib.* per certa puncta à Reg. 85. ad 96. ut jam in Tabella habes. Et
  - mutant termination. Præt. *A* in *Ath*, *Ta* in *T*. *T* in *Ti*, *Tem* & *Ten* in *Tu*, R. 97.
  - transponunt puncta, in forma *Pha-kedhá*, & *Phá-kedhú*. R. 98.
  - præmittunt sibi (י) in Dual. & Plural. num. R. 99.
  - inserunt נ Epenthet. in Futuris, R. 100.
- *indeclinabilibus* more declinabilium, R. 101.

Tabula Affixorum, monstrans qualia puncta sibi præmittunt

In Nominibus & Participiis.			In Verbis.		
In singul. numero.	In Plur. & Duali.		In Præteritis.	In reliquis.	
ִי ֵנוּ	ַי in pausa ָי ֵינוּ	*meus a. um* *noster a. um.*	ַנִי m. ִנִי f. ָנוּ m. ְנוּ f.	ֵנִי ִי ֵנוּ	*mihi, me.* *nobis, nos.*
ְךָ ְכָה in pausa ֶךָ cum gut. ֲךָ ְכֶם ֵךְ ִכִי ְכֶן	ֶיךָ ֵיכֶם ַיִךְ ֵיכֶן	*tuus a. ũ.* m. *vester a. ũ.* m. *tuus a. um.* f. *vester a. ũ.* f.	ְךָ ְכֶם ֵךְ ְכֶן	In omnibus.	*tibi, te.* m. *vobis, vos.* m. *tibi, te.* f. *vobis, vos.* f.
הוּ ה נוּ ו ָמוֹ ָם ָהּ ָן	ָיו ֵיהוּ ֵימוֹ ֵיהֶם ָם ֶיהָ ָן ֵיהֶן	*ejus, suus.* *eorũ, suorũ.* *ejus, sua.* *illarũ, suar.*	ָהוּ ו m. ְהוּ f. ָם ָמוֹ m. ְמוֹ f. ָהּ ָן	ֵהוּ ו ֶנּוּ ֵנְהוּ ֵם ֵמוֹ ֶנָּה ֶהָ ֵן	*illi, illum.* *illis, illos.* *illi, illam.* *illis, illas.*

L.
Literæ Paragogicæ sunt sex R. 102.
- א apponi solet terminationi verbali ו
- ה secundæ pers. Præt. & Futuri utriusque num. primæ. In nominib. Loci dicitur *Locale.*
- ו Regimini.
- י Participiis.
- נ terminationibus Verborum ִי. & ו
- ת tribus Infinitivis.

M.
Mutatio vocum fit in
- *Consonis.*
  - ה
    - radicale in flexione generis aut numeri, itémque in Affixione abjicitur, R. 103.
    - efformativ. generis, cum Affix. mutatur in ת, R. 104.
  - ם multitudinis ob Affix. tollitur, R. 105.
- *Formis*, cum in Regimine ָה mutatur in ַת in iis quæ incipiunt à מ vel ת Heemanth, R. 106.
- *Punctis*, ob
  - *euphoniam* ponitur
    - (ָ) pro (ֶ), (ֹ) pro (ֵ) & contrà, ו pro ו & contrà, ו pro (ֻ) vel (ֹ) & contrà (.) pro (-) vel (ֶ) & contrà, R. 107.
    - (-)
      - pro terminali (ֵ) R. 108.
      - ante gutturalem kametsatam pro (ֶ) R. 109.
    - duplex (ֶ) quando penult. litera est ח, ע pro duplici (-) R. 110.
    - (ֵ) pro duplici (ֶ) cum penult. est א, R. 111.
    - dagesh, loco vocalis linguæ. Et contrà R. 112.
  - *incrementũ & Regimen*, R. 113. mutatur
    - (ָ)
      - penult. in (:) R. 114.
      - ultim. in (-) R. 115.
    - (ֵ)
      - penult. in (:) R. 116.
      - finale in (:) R. 117.

A (1)

A (ׇ) { penult. in (:) vel (ׇ) R. 118.
ultim. in (:) R. 119. }

(-) { penult. in (:) R. 120.
ultim. in Nom. flexione, & Verbor. Affix. in (ׇ) in Nomin. verò Affixione & ה parag. in (:) R. 121. }

(ֶ) { penult. in (:)
ultim. cum Affixo in (:) in declinat.
in (ׇ) R. 122. } R. 122.

(.) ultim. ante (ו) { cum Affix. in (:)
in declinat. in (ׇ) R. 123. }

forma מות & בות in unam longam, R. 124. scil. (ׇ) & (ֶ) præsente י in ו, & (-) ac (.) præsente (ו) in (..)
crescentium defectivor. longæ in breves, R. 125.

N. Accentus est vel {
Tonicus, cujus {
Sedes in { *ultimâ*, voce { crescente, R. 126.
desinente in duas mobiles & vocal. longam, R. 127. }
penultimâ, si duæ postremæ sint æqualis quantitatis, R. 128. }
Officium { commune omnium, acuere syllabam, Reg. 129.
proprium Regum { sententias distinguere, R. 130.
facere syllabam brevem, longam, R. 131.
reducere (:) ad suam originem, i. e. in (ׇ) (..) ו vel (ֶ) R. 132. } } }
Euphonicus { Methegh, Reg. 133. accentum tonicum præit.
Maccaph, Reg. 134. dictiones unit. } }

APPENDIX.

1 De Aramæismis, sive Chaldaismis & Syriacismis, à Reg. 135. ad 146.
2 De Investig. Thematis, à Reg. 147. ad 161.

Lite-

LITERARUM HEBRAICARUM
Nomina, Figuræ, Similitudo, Poteſtas.

Nomina.	*Figuræ.*	*Finales.*	*Similitudo.*	*Poteſtas.*	*Num.*
Aleph	א			*Spiritus lenis*, quem Græci per (᾿) notant, ut ἀδάμ; nudam oris apertionem indicat.	1
Bheth	ב		ב כ	*bh* leniſſimum; cum dageſh, בּ *b* durum.	2
Ghimel	ג		ג נ	*gh* leniſſimum, cum dageſh, גּ g durum.	3
Dhaleth	ד		ד ך ר	*dh* leniſſimum, ferè ut in Anglor. articulo *that*, cum dageſh דּ *d* durum.	4
He	ה		ה ח	*h Spiritus denſus* Græcorum (῾) ut in ἁμάν.	5
Vau	ו		ו ז	*v* conſon. quâ Græci carent: ſeu digammon *vv*.	6
Zajin	ז		ז ן	*z* vel *ſ*. dum inter vocales pronunciatur, ut in *miſer*: nimius ille ſuſurrus literæ צ hic temperatur.	7
Hheth	ח		ח ת	*hh* ſpiritus denſior, quàm denſus (῾) Græcor. aſperiùs pronunciandum quàm ה, mitiùs quàm כ	8
Teth	ט		ט מ	*t* Latinum vel Græc. τ.	9
Jodh	י		י ו	*j* conſonans, ictu quodam petit ultimos dentes.	10
Chaph	כ	ך		*ch* proximè accedit ad χ, craſſiore ſpiritu effertur quàm ח, cum dageſh כּ & ק eandem prolationem obtinent.	20
Lamedh	ל			*l* Latinum, λ Græcor.	30
Mem	מ	ם		*m* Latinum, in interiori parte ſonum, compreſſis labiis, colligit, quem poſtea mugitu quodam exerit.	40
Nun	נ	ן		*n* Latinum, ν Græcorum.	50
Samech	ס		ס ם	*ſ* ſibilum anſerum & ſerpentum refert.	60
Ghnajin	ע		ע צ	ſonum habet talem (ut Syrus Grammaticus ait) qualem vitulus edit, abſente matre.	70
Phe	פ	ף		*ph* vel *F*. cum dageſh פּ *p* Latin.	80
Tzade	צ	ץ		*tſ* aſperiori ſuſurru profertur quàm ז	90
Koph	ק			*k* vel *q* Latinum.	100
Reſch	ר			*r* Perſio litera canina, quòd tremulâ linguæ vibratione, canum, dum ringuntur, ſonum imitatur.	200
Schin	שׁ			*ſch* cum puncto *Jamin*, i. e. dextro, ſonat *ſch*, Anglor. *ſh*: non longè abit a Latina prolatione, in *ſcindo*, *aſcendo*.	300
Sin	שׂ			cum puncto ſiniſtro ſonat ut *ſ*. etſi non tam intenſi ſpiritûs ſit.	
Thau	ת			*th* Græc. ϑ. ut effertur in Anglor. *thief*, *ſmith*; cum dageſh תּ *t* durum.	400

Caput Primum.

De Consonis & Vocalibus.

R. 1. *Atione organi, literæ dividuntur in*

Gutturales	אהחע
Labiales	בומף
Palati	גיכק
Linguales	דטלנת
Dentales	זסצרש

Confect. Literæ ejusdem instrumenti sæpe inter se commutantur: ut, נָשָׂה & נָסָה *eleva.*

R. 2. *Quiescentes* אהוי Ehevi, *carentes sub, vel post se vocali, quiescunt*, i.e. elingues fiunt.

Exc. 1. (י) in fine dictionis, post (ָ) (ַ) וֹ vel וּ quasi diphthongescit; ut, פָּנַי *pa-naj*, גּוֹי *goj*, גָּלוּי *ga-luj.*

2. ו In fine movetur, licèt vocali careat; ut פִּיו *piv.*

Confect. 1. *Ehevi* de facili inter se permutantur: ut ex פָּרָה fit פְּרִי *fructus.*

2. *Quiescentes*, quia inter pronunciandum non audiuntur, sæpè in scribendo negliguntur; & contrà, interdum redundant.

R. 3. *Finales* ךםןףץ *memoriali* Camnaphetz *comprehenduntur.* Sicque semper in fine vocis pinguntur: excepto הֵם *ipsi*, Neh. 2. 13. cum ם recurvo in fine. Et לְםַרְבֵּה *ad multiplicationem*, Esa. 9. 7. cum ם clauso in medio.

R. 4. *Vocales propriè dictæ sunt decem:*

Longæ.		*Breves.*	
Kamets	ָ ā	Patahh	ַ ă
Tseri	ֵ η	Segol	ֶ ε
Hhirek magn.	ִי ει	(ִ) parvum	ִ ι
Hholem	וֹ ω	(ָ) breve	ָ ο
Shurek	וּ ȣ	Kybbutz	ֻ υ

Notæ. 1. Vocales non inchoant syllabam; excepto וּ ante Labiales vel literam shevatam: ut, וּמָה *U-má*, וּלְשׁוֹן *U-leshón.*

2. Vocales longæ constituunt per se syllabam, (ut מָ *ma*) nec attrahunt ad se literam sequentem, nisi in fine dictionis: ut, גֵּר *ger.*

3. Vocales breves attrahunt ad se literam sequentem: ut סַר *sar.* Excepto (ַ) (ֶ) & (ִ) in penult. syllaba ut נַעַר *Ná-yar*, מֶלֶךְ *Mé-lech*, יִרֶב *ji-rebh.*

4. (ִי) aliquando scribitur absque (י) Et tum, *omne* (ִ) *in fine dictionis sustinens accentum: aut in medio, non sequente* (ְ) *aut dagesh, longum est:* ut נִפְלִים דָּוִד.

5. (ִי) vel וּ medianum, immediatè sequente (ְ) aut dagesh, breves sunt: ut, כִּיתְרוֹן *Cith-ron*, יוּלְּדוּ *jul-ledhú.*

6. (וֹ) interdum scribitur sine ו, ut לֹא. Coalescit cum שׁ, quando præcedens litera vocali caret: ut מֹשֶׁה *Moshé.* Cum שׂ, quoties ipsa litera שׂ vocali destituitur: ut שֹׂנֵא *So-né.*

7. (וֹ) vel וּ habens aliam contiguam vocalem, est consona ו: ut, יְהוָֹה *Jeho-vá.* קִוָּה *Kiv-vá*, sicque ו gestat dagesh.

8. Figura (ָ) est (ָ) breve,

1. Ante (ֳ) ut מָאֳחָז *Mo-obház*, קָסְמִי *Ko-somi.*

2. Ante (ְ) aut dagesh, nullo interveniente accentu: ut, זָכְרָה *Zoch-rá*, רָנּוּ *Ron-nú.*

3. Ante lineam Maccaph: ut כָּל־ *col.* *Exc.* א vel ה, ut לָא־ *la*, מָה־ *ma.*

4. Si sit finale, in dictione quæ inci-

incipit cum ו convers. ut וַיָּקָם *Vaj-já-kom.*

9. (ּ) non sequente dagesh, est vicarium וּ, ut גְּבֻלְךָ *Gebbu-lechá.*

Cap. II.

De Sheva Simplici (:) & Composito.

R. 5. *Sheva (:) legitur per E rapidissimum.*

1. Ab initio vocis: ut דְּדָן *dedhan.*

2. In medio post vocalem longam: ut מַסְרֵה *Ma-sera (aut longæ vicariam; ut יְגֻרְךָ jeghû-rechá.)*

3. Post socium, i. e. *alterum* (:) ut נִפְקְדוּ *Niph-kedhú.*

4. Sub dagesh, ut מַסְּרוּ *Mas-serú (etiam subintellectum:* ut הַלְלוּ *Ha-lelu,* ex הַלְּלוּ Vide R. 20.)

R. 6. *Geminum (:) ab initio,* (& in medio post syllabam perfectam) *nusquam consistit, sed prius mutatur in* (ִ) (ַ) *vel* (ֶ) maximè ob guttural. & ר. *Rarissimè in* (ֻ)

Posteriori (:) ablato, prius redit: ut פִּקְדוּנִי ex פִּקְדוּ quod ex פְּקֹד R. 121.

R. 7. *Sheva syllabam terminat* (i.e. quiescit.)

1. In fine dictionis: ut קָמְתְּ *kámt.*

2. In medio post vocalem brevem: ut קַמְתָּ *kám-ta.*

3. Ante socium: ut קֹשְׁטְ *kosht.*

4. Post vocalem longam accentu tonico notatam: ut מַסָּרְתָּ *Ma-sar-ta(Est a. accentus tonicus, vel solus, vel si sint duo in eadem voce, ultimus.)*

R. 8. (:) *Quiescens sub* (י) *mediano tollitur, cum præcedit* (ִ) *ut,* וַיְהִי *pro* וַיְהְי *(sheva n. quiescens non competit* (ִי)*) Sic* מִימִינִי *pro* מִיְמִינִי.

R. 9. *Subintelligitur* (:) *quiescens in fine, sub omni consona mobili, vocali destitutâ: ut,* פָּקַד *q.* פָּקַדְ

Ac mox elucescit, dum literæ finali aliquid additur: ut, פָּקַדְתָּ ex פָּקַד

Ponitur verò expressè in ךְ non Kametzato. Item sub literis בְּרֶק & טֶפֶת post socium (:); ut יֵשְׁבְּ *jishb,* תּוֹסְףְּ *tosph,* קֹשְׁטְ *kosht,* יִשְׁקְ *jashk.*

R. 10. *Vicem shevatis subintellecti, subit* (ַ) *Furtivum sub gutturalibus* עחה *& ante consonam effertur.*

Ponitúrque sub ultima post unam ex 4. postremis vocalibus longis, aut etiam (ִ) ut אֱלוֹהַּ *Eloah,* שָׁלֻחַ *shaluahh.* Sed incremento accedente, evanescit: ut אֱלֹהִים.

Sub penultima verò, in forma גָּבַהַתְּ פָּקַדַתְּ ut גָּבַהַתְּ *ga-bháaht,* pro גָּבַהְתְּ. Sic, שָׁמַעַתְּ *sha-máayt,* לָקַחַתְּ *la-káahht.* Itémque in unico Fut. Kal, יִחַד *jíahhd,* pro יַחְד ex יְחִידָה, Vide Reg. 67. n. 1.

R. 11. *Sheva Compositum est triplex,* Hhateph i. e. *raptum.*

Pathahh	ֲ	a	*brevius*
Segol	ֱ	e	*vius*
Kamets	ֳ	o	*breviori*

R. 12. *Gutturales loco* (:) Mobilis, *perpetuò compositum amant. Loco* (:) Quiescentis, *usitaté.*

Hostis enim gutturalium est (:) utpotè cujus rapiditas cum sono gutturalium non consistit: proindè gutturales nunquam assumunt (:) mobile, rarò quiescens.

Præterea, regulariter solæ gutturales admittunt Sheva compositum; ideóque (ֲ) vel (ֱ), sub non-gutturalibus, fit tantùm adventitium: ut, וּשֲׁמַע *& audi,* לֻקֳּחָה *sumpta est.*

R. 13 *Gutturalis shevâ composito affecta, punctuat præcedentem* (mobiliter shevandam) *eo puncto ex quo componitur.*

Scilicet { ֲ / ֱ / ֳ } punctuat præcedentem cum { ַ / ֶ / ָ }

Hha-

R.14 *Hhateph (i. e.* sheva compositum) *prognata vocali ex se, liberè redit in* (:) *ut* יֶהְגֶּה meditabitur, *ex* יֶהֱגֶה *pro* יֶהְגֶּה. *Sic* יַהֲפוֹךְ vertet, *ex* יַהֲפוֹךְ *pro* יַהְפוֹךְ.

(Sícque, quando sub gutturali reperitur (:) & præcedens litera servilis habet (-) vel (ּ) tunc tale (:) ortum est ex composito.)

R.15 *Sheva compositum, non patitur post se simplex: ideóque amittit vel suum* (:) *vel suam vocalem*, & transit in (:) simplex: *ut*, מַעֲשֵׂךְ *pro* מַעֲשְׂךְ *ex* מַעֲשֶׂה opus. *Sic* נֶהֶפְכוּ *pro* נֶהֱפְכוּ *ex* נֶהֱפַּךְ conversus fuit.

R.16 *Gutturales non tolerant ante se* (ּ) *ideóque illud sub servili* ה *producunt in* (-) *ut*, הַאִם an si? *pro* הַ infrà Reg. 77.

Cap. III.
De Dagesh & Mappik.

(*Dagesh*, à Chald. voce דְּגַשׁ *pupugit*, est punctum in ventre literæ. Estque vel *Lene* vel *Forte.)*

R. 17 *Dagesh Lene, à sex literis* בְּגַד כְּפַת *aspirationem tollit, earúmque pronunciationem nonnihil roborat.* (Ut fit in Latino, Imber, Agmen, Lego.)

Regulariter imprimitur ab initio: in medio a. & in fine, post (:) silens, ut פָּקַדְתְּ, פָּקַדְתִּי Omittitur verò ab initio post *Ehevi*; ut, כִּי כָלוּ בִּינוֹן At si præcesserit vox יְהוָה. aut accentus Regius; vel etiam duæ ex בְּגַד כְּפַת concurrant, Dagesh ab initio post quiescentes manet: ut, יְהוָה בַּשָּׁמַיִם *Jehova in cœlis.* וְהָיָה כְּעֵץ *& erit* (vir ille) *instar arboris.* (ubi suprà וְהָיָה ponitur accentus *Rebia.)* בְּנֵי דְדָן *filii Dedhan.* It. omittitur in medio in Affixo, כֶם, aut si (:) fuerit ex vocali longa profectum, ut בִּלְבַבְכֶם ex לֵבָב *cor.* Itémque in forma מַלְכוּת

(*Nota.* Dagesh *Lene*, dicitur comparatione ejus quod *Forte* appellamus: nam lenius eo est, cum alioquin *Lene* propriè non sit.)

R.18. *Dagesh Forte literas duplicat; ita, ut prior literæ pars cum priori, & posterior cum posteriori puncto, efferatur: ut*, פִּקֵּד Pak-kedh. *Regulariter sequitur vocalem brevem*; longam non nisi *accentuatam: ut*, לָמָּה *Excepto* בָּתִּים battim, *domus.*

Estque triplex:

1. *Characteristicum*, formationis, Conjugationis scil. secundæ & quartæ.

2. *Compensativum*, literæ deficientis.

3. *Euphonicum*, ornatûs, quod est omnium literarum, sed maximè tertiæ radicalis, quando sub secunda præcedit (·)(-) vel (ֻ) ut כַּלָּמָה, קְטַנָּה, עֲבֻדָּה, Aut quando vox terminatur in (י) ut, עָנִי *pauper*. Pl. עֲנִיִּים.

R.19. *Consonæ gutturis & canina* ר, *abhorrent à dagesh*, (א tamen 4 in locis, & ר 9 eo afficitur;) *ideóque defectum ejus vocali longâ compensant:* scilicet mutando (-) in (ָ) & (·) aut (ֻ) in (ֵ) & (ֻ) vel (ֹ) in וֹ aut וּ.

Et hæc quidem compensatio ante ר semper fit: at ante gutturales sæpè compensatio negligitur.

R.20. *Dagesh* (accelerandæ pronunciationis causâ) *sæpè ex literis shevatis tollitur, maximè* (י) *vel* מ, *necnon ultimâ mobili vocali destitutâ: ut* וַיְכַל & perfecit, *pro* וַיְכַלֶּה Vide Reg. 67.

R.21. *Mappik* (à נָפַק eduxit) *est punctum in solo* ה *finali, ut doceat illud conatu quodam efferendum:* ut אֱלוֹהַּ.

Sed incremento accedente, perit: ut, אֱלֹהִים.

Cap. IV.
De Syllaba.

(Ex Consonis & Vocalibus fit Syllaba, quæ est vel Pura vel Mixta.)

R.22 *Pura constat ex una consona: ut* פָּ pa. *Mixta ex duabus, tribúsve: ut* קַד kadh, קַדְתְּ kadht.

Utriusque proprietas est unam tantùm vocalem complecti; ideóque Hebræi veras diphthongos non agnoscunt, sed tantùm *Quasi-diphthongos.* Nam etsi ו & י in fine dictionis, à quibusdam diphthongescere dicantur, ut קַו *kav*, גּוֹי *goj*, גָּלוּי *ga-luj*, si tamen ei aliquid addideris, mox ostendet se esse consonantem & non vocalem: ut, קַוָּם *kav-vám*, גּוֹיִם *go-jim*, גְּלוּיִים *gelu-jím.* Simile quid est in Latino *Cui*, *cujus*. *Ei*, *ejus*.

Cap. V.
De voce in communi.

R.23 *Vox Nuda, sive* Primitiva, *solis literis Radicalibus constat: ut,* דָּבָר verbum.

Aucta sive *Derivativa*, præter Radicales, aliquam ex sex literis (*quæ hoc vocabulo artis comprehenduntur*) הֶאֱמַנְתִּי à tergo vel à fronte suscipit; ut מִדְבָּר *desertum*.

Literarum *Heemanthi* usus est in omni voce. In Nominibus Heemanthicis ה א & ת præponuntur: ut, אֶצְבַּע *digitus*, הַשְׁמָעוּת *auditus*, תְּהִלָּה *laus*. (Sin a. postponantur, non formam Heemanthicam, sed terminationem fœm. constituunt, R. 27.)

מ rariùs dictionem claudit: ut, סַלְעָם *attacus*, פִּדְיוֹם *redemptio*. Sícque aliquando format adverbia, ut יוֹמָם *interdiu*, פִּתְאֹם *repentè*, חִנָּם *gratis*. Sed sæpissimè vocem inchoat: ut, מַאֲכָל *cibus*, מַמְּגֻרוֹת (quod solum est cum duplici מ Heemanth.) *granaria*. Et plerunque מ nomina instrumenti constituit: ut מָגֵן *clypeus*, מַפֻּחַ *follis*, מַפְתֵּחַ *clavis*, מִזְרֶה *ventilabrum*, מְנוֹרָה *candelabrum*. Et sic מָאוֹר *luminare*, i. e. corpus pellucidum, per quod אוֹר *lux*, splendorem suum transmittit.

נ Propriis præponitur: ut *Nimrod*, *Naphthali*. Rariùs Appellativis, ut נַפְתּוּל *lucta*, נִמְבְזֶה *contemptum*, (cum duabus literis Heemant. vel composit. ex particip. Niph. & מ Heemant. *contemptibile.*) Fini (*præcedente* (ו) *vel* (י)) sæpiùs superadditur: ut, קָרְבָּן *oblatio*, *donum*, כִּבְשָׁן *fornax*, חֶסְרוֹן *defectus*, זִכָּרוֹן *memoria*. Et aliquando וֹן diminutionem notat: ut, שַׁבָּתוֹן *sabbatholum*, tempus illud quod de die profano ad sacrum additur.

(י) Præpositum in Propriis frequens: ut, *Jeconia*, (qui Jer. 22. 24. per contemptum vocatur *Conia*.) Rariùs Appellativis, ut יַלְקוּט *pera*, יַנְשׁוּף *vespertilio*, יִצְהָר *oleum*, יְקוּם *substantia*, &c. Postpositum format adjectiva: ut, נָכְרִי *alienus*, חָפְשִׁי *liber*. Item, Numeralia ordinalia, ut, שֵׁנִי *secundus*, שְׁלִישִׁי *tertius*. Item, Gentilia, ut, מִצְרִי *Ægyptius*, quæ ob insignem aliquam proprietatem, aliquando transeunt in appellativa: ut, Jon. 1. עִבְרִי *Hebræus ego*; LXX. δοῦλος Κυρίου. Jer. 3. *Juxta vias sedisti* כַּעֲרָבִי *sicut Arabs*. Hier. *ut latro*: fuerat enim gens latrociniis dedita; Sic כְּנַעֲנִי *Chananæus* pro mercatore; כַּשְׂדִּי *Chaldæus* pro astrologo, *&c.*

R.24 *Prima Radicalis in Nominibus & Verbis perfectis accipit* (:) *quoties ei litera Heemanthica præfigitur: ut* מִשְׁפָּט judicium.

Excipies si fuerit dagesh in prima vel secunda litera radicali: ut תִּפָּקֵד, הִפָּקֵד.

R.25 *Litera Heemanthica, primæ radicali præfixa, naturâ suâ poscit* (:)

Hoc enim est vinculum, per quod serviles radicalibus annectuntur. Sin a. vox includat literam quiescent. י, aut geminatam, literæ Heemanth. amant vocalem longam, juxta Reg. 58. ut מָלוֹן (à לון) *diversorium*, מֵרוֹץ (à רוץ) *cursus*, מָגֵן (à גָנַן) *clypeus*, מֵסַב (à סָבַב) *circulus*.

Cap. VI.
De Nomine.

R.26 *Masculinum exit in radicalem literam, vel in servilem quamcunque præter* ה *&* ת.

Exc. 1. Nomina fœmellarum, locorum, urbium, regionum, ventorum, (ut & ipsa nomina appellationis, מָקוֹם *locus*, עִיר *urbs*, רוּחַ *ventus*) & rerum naturâ vel arte geminarum, quæ etiamsi desinant in radicalem, sunt tamen fœminina; ut רָחֵל *ovis*, *Rachel*, בָּבֶל *Babylon*, צָפוֹן *Aquilo*, רֶגֶל *pes*, חֶרֶב *gladius anceps*. Alia ferè omnia sunt Mascul. pauca communia. 2. Numeralia cardinalia à tribus ad decem, cùm desinunt in radical. sunt fœminina: ut, שָׁלֹשׁ *tres*. Et contrà in servile ה vel ת, sunt masculina: ut שְׁלֹשָׁה & שְׁלֹשֶׁת.

Nota. Masculin. desinens in (י) Heemanthic. formar de se fœmin. per ית vel יָה ut, מִצְרִי *Ægyptius*, מִצְרִית & מִצְרִיָּה *Ægyptia*.

R.27 *Fœmininum desinit in servile* ה *vel* ת.

	הָ		טוֹבָה bona, & cum א loco ה, הֲגָא commotio, שֵׁנָא somnus.
	תָ		מְנָת pars.
	תַ		אַחַת una, pro אַחֶדֶת
Fitq;	ת	ut	אֱמֶת veritas, pro אֱמֶנֶת
	תֶ		תִּפְאֶרֶת decus.
	ית		רֵאשִׁית principium.
	ות		אָחוֹת soror.
	ות		מַלְכוּת regnum.

Ad majorem emphasin cum utroque signo fœm. in תָה *ut* יְשׁוּעָתָה omnimoda salus. Non est in Deo עַוְלָתָה nè minima quidem iniquitas. Sic in Verbis, נִפְלְאָתָה admodum mirabilis fuit: הֶחְבְּאָתָה probè & pulchrè occultavit.

Nota. Terminatio fœm. הָ gestat accentum in ultima, ut: צְדָקָה *justitia*. Sícq; differt ab ה Paragog. vel Locali, (infrà Reg. 102.) quæ habent accent. in penultima. ut לַיְלָה *nox*, שְׁאֹלָה *in infernum*.

R.28 *Neutrum exprimitur per adjectivum absolutè positum: ut,* לֹא טוֹב *Non bonus*, i.e. non bonum hominem esse solum. Non in ore ejus נְכוֹנָה *recta*, i. e. rectum. אַחַת *Unam petii*, אוֹתָהּ *illam requiram*, i e. unum, illud. Linguam loquentem גְּדֹלוֹת *magnas*, i. e. magnalia.

R.29 *Comparativi particula est* יוֹתֵר magis & מִן præ: *Superlativi verò* מְאֹד valdè, & ב in: *ut*, Cui velit rex facere honorem magìs à me, i. e. quàm mihi. In Novo Testamento, *Bonum est ingredi vitam claudum, quàm* &c. i. e. melius. Ità, *Magna gloria domûs posterioris* מִן *præ priori*, i. e. major. *Boni amores tui* מִיַּיִן *præ vino*, i. e

i.e. meliores. Sic, Bonum valdé. Moses mitis valdé. Leo fortis in bestiis. *In N.T.* Benedicta in mulieribus.

Notæ. 1. מ comparativum potest etiam explicari adversativè: ut טוֹב *Bonum est se recipere ad Jehovam,* מִבְּטֹחַ *præ confidere in homine,* i.e. melius, non autem. Et in N.T. *Descendit iste justificatus, quàm ille:* ἢ pro ἢ, non autem ille.

2. Superlativum etiam exprimitur per Nomen Dei; ut, *Montes Dei,* i.e. altissimi. *Pavor Dei. Sopor Domini,* i.e. maximus. *Civitas magna Deo.* In N.T. *Moses venustus Deo. Arma militiæ nostræ potentia Deo,* i.e. admodum potentia. Item per Adjectivum continuè repetitum: ut, *Malum malum,* i.e. pessimum. *Profundum profundum. Ficus bonæ bonæ.* Item per Genitivum pluralem ejusdem vel diversi nominis, præsertim si adjunctam habeat qualitatem: ut, *Rex regum,* i.e. potentissimus. *Servus servorum,* i.e. abjectissimus. *Canticum canticorum,* i.e. excellentissimum. Nam Genitivus plural. reflexus super suum Nominativum, singularem importat excellentiam: *aiunt Colonienses in Hispanum.* Et sic *Vanitas vanitatum.* Et in N.T. *Cœli cœlorum,* i.e. altissimi. Jud. v.18 *Secundùm desideria* sua ipsorum ambulantes *improbitatum.* Item per duo Synonyma: ut, *lutum cœni,* i.e. profundiss. *obscuritas tenebrarum,* id est, densissima: *iniquitas peccati,* i.e. maximè peccaminosa. *Pluvia imbris,* i.e. maxima. In Novo Testamento, *in felle amaritudinis, magnitudo potentiæ, robur virium, caligo tenebrarum.*

R.30 *Numerus est triplex: Singularis, ut,* כָּנָף ala. *Dualis,* כְּנָפַיִם duæ alæ. *Plural.* כְּנָפוֹת plures alæ.

Dualis (potissimùm adhibetur in rebus naturâ vel arte geminis, &) *exit in* ־ַיִם *ut,* יוֹמַיִם *biduum.*

Et si adsit ה fœmininum, mutatur in ת, ut, שָׁנָה *annus,* שְׁנָתַיִם *biennium.*

R.31 *Pluralis masculin. adjicit suo singulari* ים. *Quædam* ין *more Chaldæorum, ut* יָמִין dies. *Pauca* ־ַי *ex forma constructa Syrorum: ut,* שְׂדֵי agri. *Et sic* אֲדֹנָי Dominus.

Desinentia in (י) plerunque syncopant alterum: ut כְּלִי *vas.* Plural. כֵּלִים.

R.32 *Pluralis fœminin. adjicit suo singulari* ות, *abjectis* ה *vel* ת *servilibus.*

At verò ית mutatur in יּוֹת. Et ות in יּוֹת ut, חָפְשִׁית *libertas.* Plur. חָפְשִׁיּוֹת Et מַלְכוּת *regnum.* Plur. מַלְכֻיּוֹת.

Et Nomina radicalia formæ { שַׂלְמָה הֶרְפָּה שִׂמְחָה } in plurali habent formam צְדָקוֹת, i.e. sub prima radicali (:) sub secunda (·) ut שִׂמְחָה *lætitia,* Plur. שְׂמָחוֹת

Anomalia Numeri. 1. Quædam sunt Dualia tantùm, vel Pluralia terminatione, & singularia intellectu: ut מַיִם *aquæ,* פָּנִים *facies.* 2. Nomina metallorum & liquidorum carent plurali: Ætatum, singulari. 3. Multa mascul. in plur. exeunt in ות, ut אָבוֹת *patres.* Et fœmin. in ים. ut תְּאֵנִים ex תְּאֵנָה *ficus.* Quædam etiam utramque terminationem admittunt: ut, צְבָאִים & צְבָאוֹת *exercitus.* 4. Hæc sequentia prorsus variant à suis singularibus: ut, אֱנוֹשׁ *homo* אֲנָשִׁים בַּיִת *domus* בָּתִּים, בֵּן *filius* בָּנִים, יוֹם *dies* יָמִים, עִיר *urbs* עָרִים, רֹאשׁ *caput* רָאשִׁים, תַּיִשׁ *hircus* תְּיָשִׁים, Sic fœmin. אָחוֹת *soror* אֲחָיוֹת, בַּת *filia* בָּנוֹת, עַיִן *fons* עֲיָנוֹת 5. Pluralis

lis ponitur de uno ex singularibus, quando Scriptura unum aliquod incertè indicat: ut, Sepultus est *in civitatibus* Gilead. Super pullum filium *asinarum*. Catulus *leænarum*. Et descendit Jonas *ad latera* navis. In Novo Testamento, *Latrones exprobrarunt ei*, apud Luc. *unus ex suspensis*.

R.33 *Casus certâ aliquâ præarticulatione distingui nequeunt. Interim tamen,*

ה est communis nota omnium casuum: ut, הָרְשָׁעִים *illi impii*, præcipuè tamen Genitivi & Vocat. אַשְׁרֵי הָאִישׁ *beatitudines illius viri*. הָאוֹיֵב *ô inimice*. Post verbum, Accusat. ut, הוֹשִׁיעַ הַמֶּלֶךְ *salva regem*.

ל est index interdum Genitivi (at apud Rabbin. vocula שֶׁל vide in Pronomin.) sed sæpius Dativi: ut, הוֹשַׁע נָא לְבֶן דָּוִד *Salutem affer nunc filio Davidis*. Unde etiam ὡσάννα τῷ υἱῷ Δαβίδ, in N. T. cum Dativo.

אֵת Accusativi; ut, *Creavit* אֵת הָאָרֶץ *terram*. *Miserebor* אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן *quem* (cujus) *miserebor*. Sic Rom. 9. 15. ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ. At verò cum Verbis passivis Nominativum notat, éstque idem quod *ipsemet*; ut, *Non vocabitur* אֶת־שִׁמְךָ *ipsum nomen tuum*. *Replebitur majestate ejus* אֶת־כָּל־הָאָרֶץ *omnis terra*.

בּ & מִן Ablativi: ut, בְּדָבָר *in verbo*, מִן־דָּבָר *à verbo*. Et coalescentibus his dictionibus in unam, מִדָּבָר

Nota. In Appositione, utrique substantivo, isti articuli præfiguntur: ut, לַאדֹנִי לְעֵשָׂו *Domino meo Esau*: אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל *populum meum Israel*. Hinc patet in hac phrasi: קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה *Acquisivi virum cum Jehova*, Gen. 4. 1. אֵת non esse notam Accusativi. Si n. notaret Accusativum, dictum fuisset, קָנִיתִי אֶת־אִישׁ אֶת־יְהוָה *Acquisivi virum Jehovam*.

R.34 [*Cùm duo Nomina ita concurrunt, ut posterius per Genitivum vel Ablativum Latinis reddi debeat, tunc prius dicitur esse in Regimine.*]

Propter Regimen mutatur fœmininorum ה in ת ut, תּוֹרַת יְהוָה *Lex Jehovæ*, ex תּוֹרָה *Et Masculinorum* ים. *ut & Dualium* ַיִם *contrahitur in* י ut מֵי נַחַל *aquæ torrentis*, (ex מַיִם) *quod non raro per reduplicationem facit* מֵימֵי.

Paucula particulæ etiam formam Regiminis imitantur: ut, אַחֲלֵי *utinam*, אַחֲרֵי *post*, עֲלֵי *super*, עֲדֵי *usque*.

Notæ. 1. Forma Regiminis etiam adhibetur, sequente aliquâ particulâ ut מְקוֹם שֶׁנָּפַל שָׁבְלֵם *in loco quo cecidit*, (ex מָקוֹם) כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר *secundùm lætitiam in messe*. קְצֵי לְמִלִּין *fines sermonum*: נְבִיאֵי מִלִּבָּם *prophetæ ex corde suo*. Aut Pronomine אֲשֶׁר etiam subintellecto: ut בִּמְקוֹם אֲשֶׁר *in loco quo*. קִרְיַת חָנָה *civitas* (in qua) *metatus est*. Aut Infinitivo vel Adverbio, tanquam nomine Genitivi casus: ut, בִּימֵי שְׁפוֹט *in diebus judicare*, i. e. judicii: דְּמֵי חִנָּם *sanguines immeritò*, i. e. innocentiæ.

2. Nomen regens (i.e. prius substantiv.) aliquando desideratur: ut, Deut. 20. 19. כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה *nam homo arbor agri*, i. e. חַיֵּי הָאָדָם *vita hominis*: *Vivit enim homo è fructu ejus*. Esth. 5. 1. Induit Esther מַלְכוּת *regnum*, Targ. לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא *vestes regni*. Dan. 9. חֲמוּדוֹת אַתָּה *desideria tu*, quod Dan. 11. expletur אִישׁ חֲמֻדוֹת *vir desideriorum tu es*. Venter meus est sicut vinum, *pro*, *uter vini*.

3. Substantivum rectum (i.e. posterius) frequentissimè ponitur Adjectivi loco, abstractum pro concreto: ut, *Vir lingua*, id est, maledicus: *vir in-*

ingenii, vir cordis. Viri nominis, i. e. famosi : *viri numeri*, id est, pauci. *Panis hordeorum. Terra sanctitatis. Inhabitantes domos luti. Homines vanitatis. Virga ferri.* In N. T. *In igne flammæ. Super sermonibus gratiæ.*

R. 35 *Substantivum semper adjectivum præcedit: ut,* בֵּן חָכָם filius sapiens. *Et sic in numerali identico* אֶחָד unus : *ut* דְּבָרִים אֲחָדִים verba una, *id est*, eadem. *In reliquis verò numeralibus, nunc præcedit, nunc sequitur: ut,* עָרִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה civitates tredecim. *Et* שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה עָרִים tredecim civitates. *Quòd si numerale sit Duale vel Plurale, semper præcedit : ut*, duæ viæ, triginta filii.

Extra hunc casum, si adjectivum præcesserit, ellipsis verbi substantivi indigitatur : ut, *bona* (est) *sapientia*. Quod idem in Pronominibus observandum : ut, *Istæ* (sunt) *generationes. Hæc* (est) *illa requies.*

Nota. Substantivum cum adjectivo plerunque convenit genere & numero. At 1. Numeralia pluralia cum singularibus, contráq; singularia cum pluralibus, collocantur : ut, עֶשְׂרִים שָׁנָה *viginti annus :* מֵאָה פְּעָמִים *centum vicibus.*

2. Hæc tria בְּעָלִים, אֲדֹנִים, אֱלֹהִים, honoris vel mysterii causâ, junguntur singularibus, ut, *Dii sancti ipse. Conjuges tui, factores tui, Jehova. Abraham Domini ejus. Concludam Ægyptum in manum Dominorum duri*, Jes. 10. 4. (ubi R. Sal. Omne vocabulum אֲדֹנוּת *dominii*, effertur numero plurali, etiam de unico.) *E contra*, Collectiva sæpè junguntur pluralibus ; nam in sing. num. pluralitatem comprehendunt : ut, עַם הַהֹלְכִים, *populus ambulantes*, Jes. 9. 1.

3. Cùm plurale jungitur singulari, plerunque distributio notatur: *ut*, Rectum judicia tua : *i. e. unumquodque*. Maledicentes tibi maledictus, *i.e. quilibet maledicentum.* Et sic etiam in Pronominibus : *ut*, Enarrabo laudem tuas, *i.e. omnes & singulas.* Idem fit si repetatur substantivum : *ut*, Erant facientes gens, gens, Deos suos, *i. e. quæque gens.* Vir, vir, *i. e. unusquisque.* Duo, duo, ingressa sunt, *i.e. bina.* Quòd si ו interveniat, notatur diversitas : *ut,* לֵב וָלֵב Corde & corde loquuntur, *i. e. diverso corde.* Lapis & lapis. Epha & epha, *i. e. diversa pondera, diversæque mensuræ.*

Cap. VII.

De Pronomine.

R. 36 *Pronomina Declinabilia sunt tria.*

Primæ personæ, gen. Commun.

	Singular.		Plural.	
No.	אָנֹכִי, אֲנִי	Ego	אֲנַחְנוּ, נַחְנוּ	Nos
Ge.	שֶׁלִּי	mei	שֶׁלָּנוּ	nostri
Da.	לִי	mihi	לָנוּ	nobis
Ac.	אוֹתִי	me	אוֹתָנוּ	nos
Ab.	מִמֶּנִּי, מֶנִּי	à me	מִמֶּנּוּ, מֶנּוּ	à nobis.

Secundæ personæ.

	Masculinum.		Fœmininum.	
No.	אַתָּה	Tu	אַתְּ	Bis pro masc. אַתָּה ponitur fœm. אַתְּ in signum animi perturbati. Num. 11. 15. Deut. 5. 27.
Ge.	שֶׁלְּךָ	tui	שֶׁלָּךְ	
Da.	לְךָ	tibi	לָךְ	
Ac.	אוֹתְךָ	te	אוֹתָךְ	
Ab.	מִמְּךָ	à te.	מִמֵּךְ	

Pluraliter.

No.	אַתֶּם	Vos	אַתֵּנָה, אַתֵּן
Ge.	שֶׁלָּכֶם	vestrûm	שֶׁלָּכֶן
Da.	לָכֶם	vobis	לָכֶן
Ac.	אֶתְכֶם	vos	אֶתְכֶן
Ab.	מִכֶּם	à vobis.	מִכֶּן

Tertiæ

Tertiæ personæ, Remotioris, scil.

N.	הוּא Ille	הִוא Illa
G.	שֶׁלּוֹ illius	שֶׁלָּהּ illius
D.	לוֹ illi	לָהּ illi
Ac.	אוֹתוֹ illum	אוֹתָהּ illam
Ab.	מִמֶּנּוּ ab illo.	מִמֶּנָּה ab illa.

Pluraliter.

N.	הֵמָּה, הֵם Illi	הֵנָּה, הֵן Illæ
G.	שֶׁלָּהֶם illorum	שֶׁלָּהֶן illarum
D.	לָמוֹ, לָהֶם illis	לָהֶן illis
Ac	אֶתְהֶם, אוֹתָם illos	אֶתְהֶן, אוֹתָן illas
Ab.	מֵהֶם ab illis	מֵהֶן ab illis.

It. tertiæ perſ. *Propinquioris*, & magis demonſtrans: ut, Maſc. זֶה *iſte*, & ſemel גֵּה Ezek. 47. 13. Plur. אֵל & אֵלֶּה *iſti*.

Fœm. זֹה, זוֹ & זֹאת *iſta*, caret plurali.

Commun. זוּ, *hic*, *hæc*, utroque genere & numero.

Reperitur etiam לָז *iſte*, *iſta*, ſed ſemper cum ה præfixo, הַלָּז. Et הַלָּזֶה *ille*, q. ex לָז & זֶה. Itémque הַלֵּזוּ *hæc*, *ipſa*, q. ex לָז & זוּ.

Nota. 1. Pronomina perſonalia, ſæpiſſimè loco verbi ſubſtantivi ponuntur: ut, *Nudus ego*, ſcil. ſum. *Pulvis tu*, *Nudi illi*.

2. Pronomina perſonalia, eorúmque affixa, aliquando reſpiciunt rem vel perſonam remotiorem, non propinquiorem: ut, *Et Reſen inter Nineve & Celach:* הִיא *illa eſt urbs illa magna*, Gen. 10. 12. ubi הִיא refertur ad remotius *Nineve*, non ad propinquius *Celach*. *Moſes & Aharon in ſacerdotibus ejus*, *& Schemuel*, *&c. in columna nubis loquebatur ad eos*, Pſal. 99. 6, 7. non ad Schemuelem, ſed ad Moſen & Aharon. In N. T. *Diabolus mendax eſt*, *& pater ejus*, ſcil. mendacii. Sic Heb. 9. 34. *Poſt ſecundum autem velum*, σκηνὴ *tabernaculum*, *aureum habens thuribulum*, κ̀ τ̀ κιβωτὸν *& arcam*, ἐν ᾗ *in qua urna aurea*, *&c.* *Ubi* ἐν ᾗ *non refertur ad arcam*, ſed ad remotius σκηνή. *Nihil* enim erat *in arca*, *tantummodò duæ tabulæ lapideæ*, 1 *Reg*. 8. 9.

R.37 *Pronomina indeclinabilia ſunt duo:*

1. *Relativum* אֲשֶׁר *Qui*, *quæ*, *quod*. Et quando obliquo caſu effertur, ferè perpetuò poſt ſe pleonaſmum affixi trahit: ut, *tanquam gluma*, אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ *quam diſpellet eam ventus*. *Beatus*, *cujus Deus in auxilio ejus*. *Quo in eo anima vivens*. In N. T. *cujus vibice ejus ſanati ſumus*.

Porrò אֲשֶׁר aliquando omittitur: ut, *Populus* (quem) *non novi*. *In via* (quam) *eliget*, *&c.* Aliquando & ipſum antecedens: ut, *Bibe de* (aqua) *quam hauſerunt*. *Et præcepit* (ei) *qui ſuper domum*.

2. *Interrogativum* { *Perſonæ*, מִי Quis? *Rei*, מָה, מֶה Quid? Et aliquãdo ingreditur compoſitionem, ut, מָהֵם *quid iſti*, מַזֶּה *quid hoc*, מַלָּכֶם *quid vobis*. Legitur & מָן Exod. 16. 15. unde *Manna*.

Nota. מִי & מָה ſequente Relativo, fit & ipſum relativum: ut, מִי אֲשֶׁר לָמַד *Is qui didicit*. מָה שֶּׁהָיָה *Id quod fuit*.

Cap. IX.

De Verbo.

R.38 *Unicum Præteritum*, *omnes ſpecies Præteritorum comprehendit:* ut, פָּקַד *viſitabat*, *viſitavit*, *viſitaverat*, *viſitaviſſet*, *&c.* Apud Prophetas autem creberrimè pro Futuro

usurpatur, quo res certò futura significetur, perinde ac si jam evenisset: ut, *Puer* יֻלַּד *natus est nobis*, pro nascetur.

R.39 *Post primam vocem Imperativi, literæ efformantes sunt* י, ו, נָה, Sicque terminationes istæ י ו ה in Præteritis & Imperativis, punctum à se proximum (extra Hiphil) mutant in (:) ut, פִּקְדוּ, פִּקְדִי, פְּקֹדָה

Nota. Imperativi usus est in deprecationibus & petitionibus: ut, *Miserere mei. Exaudi me.* Item in promissionibus; ut, *Custodi præcepta mea, & vive*, i.e. vives. Sic & in comminationibus, *Eccl.* 11.9. *Lætare juvenis*, est sermo comminatorius: R.D. i.e. lætare & videbis quid eveniet in novissimo tuo. Item in præceptis affirmativis, ut, *Audi Israel. Honora patrem.* In negativis verò usurpatur Futurum, eò quòd vim suam in omne tempus exerat: ut, *Non occides*, i. e. ne occidito.

R.40 *Futurum formatur ab Imperativo per præformantes* אתין, *retinetque terminationem Imperativi:*

א notat primam pers. sing. commun. gener.

ת secundam m. in utroque genere & numero; necnon tertiam fœm. in utroque numero.

(י) tertiam masc. in utroque num.

נ primam plur. com. gen.

Nota. Futurum adhiberi solet ad notandum varios actus. 1. *Continuum*; ut, Et in lege ejus *meditabitur* die ac nocte. 2. *Solitum*; ut, Cras sunt Calendæ, quibus *sedebo* cum Rege. 3. *Possibilem*; ut, *Numerabo* omnia ossa mea. 4 *Licitum*; ut, Vindex ipse, *occidet* occisorem illum. Post mortem sacerdotis *revertetur* occisor, i.e. jure poterit. 5. *Debitum*; ut, Filius *honorabit* patrem. Labia sacerdotis *custodient* scientiam. *Non erit* mendicus. *Non erit* scortum in Israel, i.e. curabis ut non sit. *Sancti eritis*, quia ego sanctus sum. 6. Usurpatur etiam *pro Optativo:* ut, *Osculabitur me. Transibo per terram tuam:* sic, *Quis dabit*, i.e. utinam quis det, &c.

R.41 *Infinitivi cum Imperativis coincidunt, & cum literis* בכלם (quæ in Verbis, solis Infinit. ministrant) *constituunt Gerundia*; ac usitatissimè efficiunt circumlocutionem Conjunctivi: ut, בִּפְקוֹד *in visitando*, i.e. *cùm visitaret*, vel postquam visitavisset. כִּפְקוֹד *secundùm visitare*, i.e. postquam visitavit: לִפְקוֹד *ad visitandum*, i.e. quando visitavit, vel ut visitaret. At cum מ negationem includit: ut, מִפְּקוֹד *à visitando*, i.e. nè visitem, vel visitet. *Spreverunt me* מִמְּלוֹךְ *à regnando*, i e. ne regnem. *Obscurabuntur oculi eorum* מֵרְאוֹת τοῦ μὴ βλέπειν, Rom. 11. 10. i. e. nè videant.

Nota. 1. Infinitivus sæpè jungitur Verbo finito suæ significationis. *Et si Infinitivus præcesserit, notatur vehementia, certitudo rei, quandoque etiam celeritas:* ut, *castigando castigavit me*, i.e. vehementer. Luc. 22. *Desiderando desideravi. Faciendo faciam tibi misericordiam*, i.e. certò. *Videndo vidi*, quod Act. 7. 34. redditur, *Vidi vidi. Veniendo veni*, i. e. celeriter. Et additâ negatione vehementiùs negat: ut, *Non redimendo redimet. Non moriendo moriemini*, i. e. nequaquam. *Eripiendo non eripuisti*, i. e. nè minimam quidem partem liberationis præstitisti. *Erubescendo non erubescent*, i.e. nequaquam erubescent. *Sin autem Infinit. sequatur, continuatio & frequentatio indigitatur:* ut, *flete flendo, audite audiendo. Ivit eundo*, i.e. indesinenter.

Et

Et ſic Verbum finitum, ſi quantitatem vel qualitatem adſignificet, adverbiaſcit: ut, *Magnificavit facere*, i. e. magnificè fecit. *Benefacite pulſare*, i. e. optimè pulſate. *Benefeciſti videre*, i. e. benè vides. Idem accidit verbo יָסַף; ut, *Et addidit mittere*, i. e. iterum miſit.

2. Finitum alteri Verbo finito ſine copula junctum, adverbiaſcit; ut, *Nè multiplicetis loquamini*; i.e. nè multúm. *Proſpera equita*, i. e. proſperé. *Multiplica lava. Profundaverunt corruperunt*, i. e. profundé.

R.42 *Participia non modò actum, ſed & habitum notant: ut,* שׁוֹמֵר *cuſtodiens*, qui actu cuſtodit, & *cuſtos*, qui officium vel conſuetudinem habet cuſtodiendi. Sícque ſi poſt Participium ſequatur articulus אֵת denotat actum tantúm: ut, *Sic dicit Jehova* עַל־הָרוֹעִים הָרוֹעִים אֶת־עַמִּי *ad paſtores paſcentes* (qui paſcunt) *populum meum.*

Sumitur Participium, 1. *Pro tempore præſenti*; ídque ſemper cum Pronominibus: ut, *Viſitans ego*, i.e. viſito. 2. *Pro Paulo-poſt-futuro:* ut, Primogenitum Pharaonis *ſedentem ſuper ſolium*, i.e. pauló pòſt ſeſſurum. *Invenit navem euntem*, i. e. mox ituram. *Ego pluens*, vel *Ego pluo*, i.e. brevì pluam. Sic in N.T. *Vado ad Patrem meum. Quò ego vado, &c.*

R.43 *Tertia perſona Præteriti* KAL, *ipſum thema exhibet, habens ſub prima radicali* (ָ) *ſub ſecunda* (-) *vel* (··) *rariſſimè appoſitum* ו*: ut,* פָּקַד viſitavit, זָקֵן ſenuit, קָטוֹן parvus fuit.

At verò ſi ultima fuerit א vel ה, tum eſt geminum (ָ) ut מָצָא *invenit*, גָּלָה *revelavit.*

Notæ. 1. Hæc prima conjug. Activa dicitur קַל i.e. *levis*, tum *ſcriptione*, caret enim ſigno characteriſtico, (ut reliquæ;) tum *ſignificatione*, quæ ſimplex eſt, & continet verba Activa & Neutra.

2. *Tertia perſona utriuſque numeri, ſi ponatur* abſolutè, (i. e. ſine Nominativo) *imperſonaliter uſurpatur:* ut, *Et Adamo* לֹא מָצָא *non inveniebat auxilium*, i. e. non inveniebatur. *Idcirco* קָרָא *vocavit puteum illum Beer-lachai-roi*, i. e. vocatur. *Maledicta ſit nox illa, in qua* אָמַר *dixit*, i. e. dictum eſt. Sic & in Futuris: *Sumet de vobis parabolam. Et vocabit nomen ejus Admirabilis, &c. Et hoc nomen ejus quo vocabit ei, Jehova juſtitia noſtra*, i. e. quo vocabitur. Sic in N. T. *Hac nocte repetent animam à te.*

R.44 *Ejus Paſſiva* (à forma) *dicitur* NIPHAL; *habétque characterem Præteriti & Participii* נ; *Imperativi & Infinit.* ה, *cum* (·) *ſequente dageſh.*

Terminatio Præteriti (juxta tres formas Præteriti Kal) fit in (-) (··) vel וֹ rariús. Participii in (ָ). Reliquorum temporum in (··)

Infinitivus etiam aliquando exit in וֹ: ut, הִנָּתוֹן *tradere*; & præterea aſſumit charact. Præteriti נ, ut נִלְחוֹם *pugnare*, נִכְסוֹף *deſiderare*, נִשְׁאוֹל *poſtulare.*

Nota 1. Connotat hæc conjugatio paſſionem à ſe vel ab alio illatam: ut, *Spiritus* נִשְׁבָּרָה *fractus*, (per ſe) *Cor confractum*, (à ſe) *Comeſtus eſt*, (ab alio) *Amaſa* לֹא נִשְׁמַר *non cuſtoditus eſt*, i. e. non cavit ſibi. 2. Continent Verba quæ carent parente: (i.e. *quorum ſignificatio in Kal non eſt in uſu*) ut, נִלְחַם *pugnavit*, נִשְׁבַּע *juravit*, (namque *pugnare* aut *jurare*, nemo, niſi coactus debet.) Sic נִבָּא

 (paſ-

(passivè) *prophetavit*, pro נִבָּא

R.45 *Secunda Conjugatio characterem habet dagesh forte secundæ radicali impressum.*

Activa (à forma) PIHEL, *in Præterito sub prima radicali gestat* (·) *in reliquis temporibus* (-) *Et terminatur in* (··) interdum etiam in (-) ut פִּלֵּג *divisit*.

At hæc tria, דִּבֵּר *locutus est*, כִּבֵּס *lavit*, כִּפֵּר *expiavit*, sæpius in Præt. exeunt in (∵) Et totidem in Infinitivo in וֹ, ut, יַסּוֹר *castigare*, קַנֹּא *zelare*, רַפֹּא *sanare*.

Passiva (à forma) PYHAL, *per* (⁝) vel (.◦) *ab activa discernitur*. Et terminantur in tempore finito in (-) in Participio in (·) in Infinitivo in וֹ, (cujus formæ unica tantùm vox extat גֻּנּוֹב *furari*, Gen.40.15.)

Sub Pihel comprehenditur forma POHEL, *in qua dagesh ejectum compensatur per* וֹ, ut, לוֹשֵׁן pro לִשֵּׁן oblocutus est.

Nota. Ad conjugationem secundam pertinent Verba *Tetra* vel *Penta-Grammata*, (nam hæc conjugatio, dageshando mediam radicalem, potentiâ fit plurilitera) nihilq; habent novæ difficultatis, nisi loco dagesh literam expressam: ut,

כִּרְבֵּל כִּרְבְּלָה כִּרְבַּלְתָּ *Pih.*

&c. אֻמְלַל אֻמְלְלָה אֻמְלַלְתָּ *Pyh.*

Significatio conjugat. Pihel, ut plurimùm fit intensiva: ut, *Vehementer, accuratè, continuò, crebrò, visitavit. Cum impetu & confringendo aperuit*. Sæpe contraria: ut, *Cinerabunt altare*, i.e. cineres amovent. Sic חָטָא in Kal, *peccavit*, in Pihel, *expiavit*.

R.46 *Tertia Conjugatio characterem habet* ה *præfixum*.

Activa (à forma) HIPHIL, *Præteriti primam syllabam habet cum* (·) *reliquorum temporum cum* (-) *Secunda radicalis adsciscit sibi* י. *vel* (··)

Passiva (itidem à forma) HOPHAL, *sub literis characteristicis habet* (.◦) *vel* (⁝) Et terminatur in tempore finito in (-) in Infinito in (··) In Participio in (·)

Nota. Hiphil significationi Kal ut plurimùm addit, *fecit vel declaravit*, sicque actio transit ad tria: ut, *fecit te comedere mannam*, ubi Deus cibans, Israel comedens, & manna quæ comeditur; *Hophal* verò, ut & *Pyhal*, recipit passionem ab incognito agente, (ut, *vastatus est Moab*, ubi non memoratur quis sit vastator, &c.) ideóque Imperativis carent.

R.47 *Quarta Conjugatio* (à punctatione) HITHPAHEL, *originem ducit ex Imperativo Pihel, & præposita syllaba characteristica* הִתְ, *formationem & terminationem Pihel retinet.*

Notátque ut plurimùm *actionem reciprocam*, eámque vel *realem*: ut, *sanctificabitis vosmet ipsos*. Vel *fictam*: ut, *benedicet se in corde suo*, i. e. imaginabit se esse benedictum, cùm tamen reverà non sit. Ideóque *simulatio*, per hanc conjugat. explicatur: ut, *simulavit se divitem. Simula te ægrotum. Simulaverunt se percussos*. Præterea *actus frequentativus* etiam hîc denotatur: ut, *indesinenter ambulavit. Continuò sese vertit*, *&c.*

Nota. 1. Quando prima radicalis est ex זִסְצַשׁ tunc ת charact. postponitur: ut, הִסְתַּבֵּל *oneravit se*, pro הִתְסַבֵּל, הִשְׁתַּמֵּר *custodivit se*, pro הִתְ Sicque ת transpositum, post ז mutatur in ד, post צ in ט, ut, הִזְדַּמֵּן *præparavit se*, pro הִתְזַמֵּן Sic הִצְטַדֵּק *justificavit se*, pro הִתְצַדֵּק

2. Quan-

2. Quando prima radicalis est ex דִּשְׁנַת tunc ת characterist. per dagesh absorbetur: ut, הִדַּבֵּר pro הִתְדַּבֵּר *fecit se eloqui*, הִטַּהֵר pro הִתְטַהֵר *mundavit se*, הִנַּבֵּא *à se prophetavit*, הִתַּמֵּם *per se perfectus fuit*, pro הִתְ

R.48 *Verbum Nomini necesse est convenire genere, numero & personâ.*

Cum discrepant genere, congruens substantivum subintelligendum est: ut, *Suscipe benedictionem, quam* הֵבִיא *attulit* (masc.) *ancilla tua*, שִׁפְחָתְךָ (fœm.) pro *minister ancillæ tuæ*. Interdum masculinum jungitur fœminino, laudis & excellentiæ causâ: Et contrà, fœmin. masculino, ignominiæ causâ: ut, יֵצְאוּ בְנוֹת שִׁלוֹ *Si exierint* (masc.) *filiæ* (fœm.) *Shilo*, i. e. tam imperterritæ fuerint ut exeant: It. *Animas* אֲשֶׁר אַתֶּם מְצֹדוֹת *quas vos* (masc.) *venantes*, (fœm.) i. e. tanquam mulierculæ insidiantes.

2. Cum discrepant numero, solet distributio notari: ut, *interroga jumenta, & docebit te*, i. e. unumquodque: ubi Verbi significatio distribuitur in omnibus sub nomine *jumenti* contentis. *Bestia agri clamabit ad te. Fugiunt nemine persequente improbus. Quàm dulcia sunt palato meo eloquium tuum! Efferent se puer in senem. Et agri non fecit cibum, &c.* Aut excellentia: ut, *Sapientia ædificavit domum. Et perforabit Domini ejus aurem ejus, &c.*

3. Cum duo nomina in Regimine junguntur diverso numero, quandoque Verbum genere & numero respondet posteriori: ut, זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ *Muscæ mortis fœtere faciet.* קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים *Arcus fortium confracti.* מִסְפַּר שָׁנִים נִצְפּוּ *Numerus annorum absconditi sunt.* וּבָאוּ חֶמְדַּת גּוֹיִם *Et venient desiderium gentium.*

Typus Conjugationum Perfectarum.

R.49 *Hæc sunt omnia Præterita.*

(b)	(a)				
קִיד (..)	קֵד	קַד	*Ille.*	* פְּ פָּ	*Kal.*
קִידָה	*Pihel, Pohel, & Hithp.*	קָדָה	*illa.*	נִפְ	*niph.*
Hiphil.		קַדְתָּ	*tu* m.	(*a*) ⊙ פִּ	*pih.*
		קַדְתְּ	*tu* f.	⊙ פֻּ	*pyh.*
קִידוּ		קַדְתִּי	*ego.*	פּוֹ	*poh.*
		קָדוּ	*illi, æ.*	(*b*) הִפְ	*hiph.*
		קַדְתֶּם	*vos* m.	הָפְ	*hoph.*
		קַדְתֶּן	*vos* f.	⊙ הִתְפַּ	*hith.*
		קַדְנוּ	*nos.*		

Combina syllabas *Pha, Niph, Phik*, &c. cum termination. *Kadh Kedha* &c. Sicque in Kal habebis, *Phakadh*, *Phakedha*. In Niph. *Niphkadh*, *Niphkedha*, & sic deinceps. Ubi asteriscus* notat bis pro *Pha*, dicendum esse *Phe*, ut *Phekadhtem*, *Phekadhten*; Et hic circellus ⊙ indicat dagesh esse imprimendum literæ sequenti: ut *Phikkedh*, *Phykkadh*. Literæ verò (*a*) (*b*) denotant terminationes, *Kedh*, *Kidh*, ut *Phikkedh*, *Hiphkidh*, *&c.*

Nota. Quæ in Kal desinunt in ו, servant illud per omnes personas, præterquàm in tertiis: ut,

קָטוֹן קָטְנָה קָטֹנְתָּ קָטֹנְתְּ קָטֹנְתִּי,
קָטְנוּ קְטָנְתֶּם קְטָנְתֶּן קָטֹנּוּ.

R.50 *Isti sunt omnes Imperativi & Infinitivi.*

Postpone	(ּ)	פְּקוֹד	Kal.	(*Infini-*
(י.) *tu* f.		הִפָּקֵד	Niph	*tiv.* פְּקוֹד
ו *vos* m.		פַּקֵּד	Pih.	*in redu-*
נָה *vos* f.		פּוֹקֵד	Poh.	*plicati-*
	(..)	הַפְקִיד	Hiph.	*one sui*
		הִתְפַּקֵּד	Hith.	*Verbi.*)

Infinitiv. Pyhal, פֻּקּוֹד Hoph. הָפְקֵד

R. 51 *Hæc ſunt omnia Futura.*

		illæ ת	vos f. ת	illi m. י	vos m. ת	nos נ	illa ת	ille י	tu f. ת	tu m. ת	Ego א	
(-)	פְקוֹד	·	·	·	·	·	·	·	·	·	∵	Kal.
(-)	פָּקֵד	·	·	·	·	·	·	·	·	·	∵	Niph.
(-)	פַקֵּד	:	:	:	:	:	:	:	:	:	-:	Pih.
	פֻקַּד	:	:	:	:	:	:	:	:	:	-:	Pyh.
	פוֹקֵד	:	:	:	:	:	:	:	:	:	-:	Poh.
(··)	פְקִיד	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Hiph.
	פְקַד	▾	▾	▾	▾	▾	▾	▾	▾	▾	▾	Hoph
(-)	תְפַקֵּד	·	·	·	·	·	·	·	·	·	∵	Hith.
		נָה	ו	ו					י	termin.		

Conjunge has literas אתינ *cum vocalibus ipſis ſubjectis, iiſque adde voces è regione vocalium poſitas, atque ſic emerget Fut.* v. g. *Kal: ut*, Ephkodh, Tiphkodh, Tiphkedhi, Jiphkodh, Tiphkodh, Niphkodh, Tiphkedhu, Jiphkedhu. Tiphkodhna, *&* *ſic in reliquis.*

R. 52 *Hæc ſunt omnia Participia.*

(··) מַפְקִיד Hip.	מְפַקֵּד Pi.	פּוֹקֵד (▾) Kal.
מָפְקָד Hop.	מְפֻקָּד Py.	פָּקוּד *Præt.**
מִתְפַּקֵּד Hith.	מְפוֹקֵד Po	נִפְקָד Niph.

*Participium Præteritum Kal (vulgò *Pahul* à forma) notat paſſionem adhuc durantem; ſícque differt à Particip. *Niphal*.

Regula generalis.

Character temporis excludit characterem conjugationis : ut, הִפָּקֵד pro הִנְפָּקֵד

Nota. Omnia Verba quarumcunque ſint literarum, vel cujuſcunque Ordinis, juxta hoc Paradigma *Pakadh* inflecti debent, mutatis ſcil. his tribus literis פקד in tres quaſcunque alterius thematis, v.g. גמל ,מסר ,&c. retentis vocalibus פקד nec non literis, ante vel pone, vel utrobique aſcitis, ut ſequitur.

Para-

PARADIGMA EXPLICITUM
Conjugationum Hebraicarum.

	Hithpahel	*Hophal*	*Hiphil*	*Pohel*	*Pyhal*	*Pihel*	*Niphal.*	*Kal*	*Signific.*	
	התפקד (-)	הפקד (:)	הפקיד (..)	פוקד	פקד (°)	פקד (-)	נפקד (..)	פקד (..)	Ille.	PRÆTERITUM.
	התפקדה	הפקדה	הפקידה		פקדה	פקדה	נפקדה	פקדה	illa.	
ה	התפקדת	הפקדת	הפקדת		פקדת	פקדת	נפקדת	פקדת	tu *m.*	
	התפקדת	הפקדת	הפקדת		פקדת	פקדת	נפקדת	פקדת	tu *f.*	
	התפקדתי	הפקדתי	הפקדתי		פקדתי	פקדתי	נפקדתי	פקדתי	ego.	
א,ן	התפקדו	הפקדו	הפקידו		פקדו	פקדו	נפקדו	פקדו	illi, æ.	
	התפקדתם	הפקדתם	הפקדתם		פקדתם	פקדתם	נפקדתם	פקדתם	vos *m*	
	התפקדתן	הפקדתן	הפקדתן		פקדתן	פקדתן	נפקדתן	פקדתן	vos *f.*	
	התפקדנו	הפקדנו	הפקדנו		פקדנו	פקדנו	נפקדנו	פקדנו	nos.	
ה	התפקד (-)	Deeſt	הפקד (.)	פוקד	Deeſt	פקד (-)	הפקד (-)	פקוד (:)	Tu *m*	Imperativus.
ו	התפקדי		הפקידי			פקדי	הפקדי	פקדי	tu *f.*	
ו	התפקדו		הפקידו			פקדו	הפקדו	פקדו	vos *m*	
	התפקדנה		הפקדנה			פקדנה	הפקדנה	פקודנה	vos *f.*	
ה	אתפקד (-)	אפקד (:)	אפקיד (..)	אפוקד	אפקד	אפקד (-)	אפקד (-)	אפקוד (:)	Ego.	FUTURUM.
	תתפקד	תפקד	תפקיד		תפקד	תפקד	תפקד	תפקוד	tu *m.*	
ו	תתפקדי	תפקדי	תפקידי		תפקדי	תפקדי	תפקדי	תפקדי	tu *f.*	
	יתפקד	יפקד	יפקיד		יפקד	יפקד	יפקד	יפקוד	ille.	
	תתפקד	תפקד	תפקיד		תפקד	תפקד	תפקד	תפקוד	illa.	
ה	נתפקד	נפקד	נפקיד		נפקד	נפקד	נפקד	נפקוד	nos.	
ו	תתפקדו	תפקדו	תפקידו		תפקדו	תפקדו	תפקדו	תפקדו	vos *m*	
א,ן	יתפקדו	יפקדו	יפקידו		יפקדו	יפקדו	יפקדו	יפקדו	illi.	
	תתפקדנה	תפקדנה	תפקדנה		תפקדנה	תפקדנה	תפקדנה	תפקודנה	vos *f.* & illæ.	
ה,י	התפקד (-)	הפקד	הפקיד (..)	פוקד	פקד	פקד	הפקד (-)	פקוד (·) (-)	*Infinit.*	
י	מתפקד		מפקיד (.)	מפוקד		מפקד		פוקד (·)	*m.*ſing.	Benoni, f. Part. præſ.
Acceſſus literarum parag.	מתפקדים		מפקידים			מפקדים		פוקדים	*m.* pl.	
	מתפקדה		מפקידה			מפקדה		פוקדה	*f.* ſing.	
	מתפקדת		מפקדת			מפקדת		פוקדת		
	מתפקדות		מפקידות			מפקדות		פוקדות	*f.* pl.	
		מפקד (:)			מפקד		נפקד (..)	פקוד	*m.*ſing.	Pahul, f. Par. præt.
		מפקדים			מפקדים	*Nota*, omnia Particip. extra Kal & Niph. formantur ab initio per מ	נפקדים	פקודים	*m.* pl.	
		מפקדה			מפקדה		נפקדה	פקודה	*f.* ſing.	
		מפקדת			מפקדת		נפקדת			
		מפקדות			מפקדות		נפקדות	פקודות	*f.* pl.	

Cap. X.
De Verbis Quiescentibus.

Verba Anomala sunt vel Quiescentia, vel Defectiva. *Quiescentia sunt, quæ in Radice habent aliquam literam quiescentem,* אהוי *Defectiva sunt quæ in Themate habent tres literas mobiles, quarum tamen aliqua inter flectendum excidit, & per dagesh compensatur.*

Ubi nota, quòd non omnia Verba quæ vocantur *Quiesc.* aut *Defect.* semper sunt anomala, neque etiam in omnibus Conjugationibus aut temporibus; ideóque illa tempora quæ hîc omisimus pro analogis sunt habenda.

Quiescentia Prima Radicali א, ut אָמַר *dixit.*

R.53 *Quinque hæc verba,* אָמַר dixit, אָכַל comedit, אָבַד periit, אָבָה voluit, אָפָה coxit, *semper primam syllabam Futuri Kal faciunt* וֹ: *ut,* אָמַר (..) (..) תֹּאמַר תֹּאמְרִי יֹאמַר תֹּאמַר נֹאמַר &c.

Hæc tria אָהַב dilexit, אָחַז tenuit, אָסַף collegit, *aliquando regulæ huic parent.*

Aliàs semper sunt regularia nisi quòd *alterum* א *in prima persona singulari per omnia conjugationum Futura,* (nè duo א concurrant) *exturbatur:* ut Pih. אֲבַד pro אֲאַבֵּד *perdam,* Hiph. אָזִין pro אַאֲזִין *auscultabo.*

Quiescentia Prima Radicali (י) ut יָשַׁב *sedit.*

R.54 *Prima radical.* (י) *ab Imperativo & Infinitivo Kal, exulat:* ut שֵׁב sede, *pro* יְשֵׁב *Et Infinitiv.* ת.. *assumit:* ut, שֶׁבֶת sedere. At יָצָא facit צֵאת *exire.* Quòd si ultima fuerit ע, exit in ת.. ut, דַּעַת *scire.* (Ad hunc modum reperitur, לֶדֶת *ad pariendum,* pro לְלֶדֶה ex יָלַד 1 *Sam.* 4. 19.)

R.55 *In Futuro Kal, prima radic.* (י) *sub literis* אתין *occultatur in* (..) ut אֵשֵׁב *sedebo.*

Vel quiescit in (·) ut, אִיטַב *benefaciam.*

At יָכוֹל *potuit,* mutat (י) in ו ut, אוּכַל *potero.*

R.56 *In Præt. & Partic. Niphal* (י) *shevandum transit in* ו, ut, נוֹשַׁב pro נִיְשַׁב. *In Futuris & Infin. dageshandum,* (quò ipsum dagesh perceptibilius fiat) *vertitur in* ו *mobile:* ut, הִוָּשֵׁב pro הִיָּשֵׁב

R.57 *Per totum Hiphil* (י) *shevandum transit in* וֹ. *Per totum Hophal in* וּ, הוֹשִׁיב pro הִיְשִׁיב Hoph. הוּשַׁב pro הָיְשַׁב

Exc. quatuor, in quibus (י) in Hiph. quiescit in (..) ut, הֵיטִיב *benefecit,* הֵימִין *dextravit,* הֵינִיק *lactavit,* הֵילִיל *ejulavit.*

Nota. Conjugationes dageshatæ sunt regulares, nisi quòd in his tribus, in tertia persona Fut. Pih. (י) radicale supprimitur: ut, יַבֵּשׁ pro יְיַבֵּשׁ *arescet,* יַגֶּה *mœrore afficiet,* יַדּוּ *projecerunt,* pro יְיַדּוּ

2. Quatuor in Hithpah. mutant primam (י) in cognatum ו: ut, הִתְוַדָּה *confessus est* (à יָדָה) הִתְוַדַּע *præbuit se cognoscendum,* הִתְוַכַּח *disceptavit,* הִתְוַסֵּר *seipsum erudivit.*

Typus Quiescent. primâ (י)

Præterit.

&c. נוֹשַׁב נוֹשְׁבָה נוֹשַׁבְתָּ, תְ, תִּי Niph.
הוֹשִׁיב (..) הוֹשִׁיבָה הוֹשַׁבְתָּ, תְ, תִּי Hiph.
הוּשַׁב הוּשְׁבָה הוּשַׁבְתָּ, תְ, תִּי Hoph.

Imperat.

שֵׁב (-) שְׁבִי שְׁבוּ שֵׁבְנָה Kal.
Niph.

&c. הִוָּשְׁבִי הִוָּשֵׁב Niph.
&c. הוֹשִׁיבִי (.י) הוֹשִׁיב Hiph.

Futur.

&c. יֵשֵׁב תֵּשְׁבִי תֵּשֵׁב (-) אֵשֵׁב Kal.
יִוָּשֵׁב תִּוָּשְׁבִי תִּוָּשֵׁב אִוָּשֵׁב Niph.
יוֹשִׁיב תּוֹשִׁיבִי תּוֹשִׁיב (..) אוֹשִׁיב Hiph.
יוּשַׁב תּוּשְׁבִי תּוּשַׁב אוּשַׁב Hoph.

Particip.

m. pl. ים			נוֹשָׁב Niph.
f. sing. ה ,ת		(..)	מוֹשִׁיב Hiph.
f. pl. ות			מוּשָׁב Hoph.

QUIESCENTIA SECUNDA ו *vel* י, *ut* קום *surgere*, שים *ponere.*

Dicuntur Quiescentia secundâ, respectu Infinitivi Kal, ut קום *surgere*: nam in Præterito rectiùs assignaretur ו mobile, ut analogicè esset קָוַם

Nota. Quiesc. verò secundâ (י) flectuntur in Hiph. tantùm, more Quiesc. secundâ ו

R. 58 *Secunda radic.* ו *in Conjugationibus non dageshatis*, (i.e. primâ & tertiâ) *expungitur cum pravia vocali.*

Et si adsint litera præformantes, *defectus ejus* (excepto Imper. Fut. & Infin. Niph.) *per* (ָ) *compensatur. In Præterito & Particip. Hiph. per* (..) *In toto Hoph. per* ו

At בוש *erubuit*, sub augmentis, Fut. Kal gestat (..) ut, אֵבוֹשׁ, תֵּבוֹשׁ, תֵּבֹשִׁי, יֵבוֹשׁ, &c.

R. 59 *Præteritum & Participium Kal terminatur in* (ָ) ut, קָם *surrexit & surgens.* Bis in (..) ut, מֵת *mortuus est*, לֵץ *derisit.* Quater in ו, ut, אור *luxit*, בוש, *erubuit*, טוב *bonus fuit*, זור *alienatus est*, quod ו per omnes personas Præteriti manet.

R. 60 *Futurum utrumque & Infinit. Kal, ut plurimùm desinit in* ו, ut, אָקוּם *pro* אֶקְוֹם, קוּם *pro* קְוֹם

Quædam tamen terminantur in ו, ut, בוא *venire.* At quorum tertia est gutturalis aut ר, desinunt in (-) maximè cum ו conversivo: ut, וַיָּנַח & *quievit*, וַיָּסַר & *removit.*

R. 61 *Totum Niphal exit in* ו, ut נָקוֹם *pro* נִקְוַם *vel* נִקְוֹם Quod ante aliud ו migrat in ו, ut, נְקוּמוֹת

R. 62 *Ante afformantes syllabas*, תָ, תְּ, תִּי, תֶּם, תֶּן, נוּ, *in Prater. Niph. & Hiph. assumitur* ו, *ut*, נְקוּמוֹת, הֲקִימוֹתָ *vel* הֲקִימוֹתִי הֲקִימוֹת הֲקִימוֹתָ

Et aliquando in Hiph. omittitur ו, & tunc ordinarium (-) retinetur: ut, הֲקִמֹתִי, הֲקִמֹתָ, הֲקִמֹת

Sicque flectitur בוא, nisi quòd א quiescit in (-) ut, הֵבֵאתָ, הֵבֵאת, הֵבֵאתִי

Typus Quiescent. secundâ ו
Præterit.

קָמוּ ,תִּי ,תְּ ,קַמְתָּ קָמָה קָם Kal.
נְקוּמוּ ,תִּי ,וֹת ,נְקוּמוֹתָ נָקוֹמָה נָקוֹם Ni.
&c. וֹתִי ,וֹת הֲקִימוֹתָ הֵקִימָה הֵקִים Hi.
תִּי ,תְּ ,הוּקַמְתָּ הוּקְמָה הוּקַם Ho.

Imperat. & Infinit.

קֹמְנָה קוּמוּ קוּמִי (ו) קוּם Kal.
הִקּוֹם Niph.
(..) הָקֵים Hiph.

Nota. Duodecim in Hiph. aphæresin characteristicæ literæ ה patiuntur: ut בִּין pro הָבִין *intellige*, גִּיל *exulta*, דִּין *judica*, לִין *pernocta*, נִיר *novella*, חִיל *time*, רִיב *contende*, שִׂיחַ *loquere*, שִׂים *pone*, שִׁיר *canta*, שִׂישׂ *gaude*, שִׁית *pone.*

Futurum.

&c. יָקוּם תָּקוּמִי תָּקוּם (ו) אָקוּם Kal.
יִקּוֹם תִּקּוֹמִי תִּקּוֹם אֶקּוֹם Niph.
יָקִים תָּקִימִי תָּקִים (..) אָקִים Hiph.
יוּקַם תּוּקְמִי תּוּקַם אוּקַם Hoph.

Particip.

קָמוֹת קָמָה קָמִים קָם Kal.
נְקוֹמִים נָקוֹם Niph.
מְקִימִים (..) מֵקִים Hiph.
מוּקָמִים מוּקָם Hoph.

R.63 *Conjugationes Graves,* (i.e. secunda & quarta) *loco dagesh assumunt* ו *& tertiam geminant: flectuntúrque ad modum Pohel,* ut, Pih. קוֹמֵם pro קִיֵּם Pyh. קוֹמַם Hithp. הִתְקוֹמֵם

Vel geminant primam & tertiam, excluso ו*, ut* כִּלְכֵּל sustentavit, *pro* כּוּל

QUIESCENTIA TERTIA א, ut מָצָא *invenit.*

R.64 *Finita* א*, sequuntur analogiam* פָּקַד *nisi quòd* א *in toto Kal* (ut & tertiis personis masculin. Præteritorum Passivorum, necnon Futuris Pyhal & Hophal,) *quiescit in* (ָ) *in reliquis in* (ֵ)

At in his quatuor טָמֵא *polluit,* יָרֵא *timuit,* מָלֵא *implevit,* שָׂנֵא *odio habuit,* א per omnes personas Præteriti Kal quiescit in (ֵ)

Typus Quiescent. tertiâ א.
Præterit.

מָצָא מָצְאָה מָצָאתָ מָצָאת מָצָאתִי Kal. &c.
נִמְצָא נִמְצְאָה נִמְצֵאתָ נִמְצֵאת Ni.
מִצֵּא מִצְּאָה מִצֵּאתָ מִצֵּאת מִצֵּאתִי Pi.
& sic in reliquis. מֻצָּא מֻצְּאָה מֻצֵּאתָ Py.

Nota Personæ exeuntes in ה ו vel (ְ) flectuntur regulariter: ut, מָצְאוּ מָצְאָה

Imperativ. & Infinit.

מְצָא (a) מִצְאִי } *Kal.* & sic in
(b) מִצְאוּ מְצֶאנָה } reliquis.

(a) Infinitivi aliquando exeunt in ות more Quiesc. tertiâ ה: ut, מְצוֹת

(b) In Futuro utroque ante syllabam נָה, per omnes Conjugationes, א quiescit in (ֶ)

Futur.

אֶמְצָא תִּמְצָא תִּמְצְאִי יִמְצָא &c. Kal.
אֲמֻצָּא תְּמֻצָּא תְּמֻצְּאִי יְמֻצָּא Pyh.
אָמְצָא תָּמְצָא תָּמְצְאִי יָמְצָא Hop.

Participia sunt analoga, nisi quod fœmininorum תָ ֶ ֶ contrahitur in תֵ ָ ut, מוֹצֵאת pro מוֹצֵאֶת Et *Pahul* Kal, aliquando mutat א in (י) more quiesc. tertiâ ה, ut נָשׂוּי *levatus*, pro נָשׂוּא

QUIESCENTIA TERTIA ה, ut, גָּלָה *revelavit.*

R.65 *Quiescentium tertiâ* ה*, omnia Præterita masculina terminantur in* (ָ) ut גָּלָה

Fœminina in תָה ut, גָּלְתָה ex Chald. in ת ut גָּלַת

Imperativi in (ֵ) ut גְּלֵה

Futura & Participia in (ֶ) ut, אֶגְלֶה

Infinitivi in ה ut גְּלֹה & per Apocopen גְּלוֹ *Gerundia in* ות ut לִגְלוֹת *Pahul Kal mutat* ה *in* (י) ut גָּלוּי

R.66 ה *Radicale in medio syllabam terminans, mutatur in* (י) *quiescens in* (ִ) *vel* (ֵ) quod fit in primis & secundis person. Præteritorum: ut, גָּלִיתָ pro גָּלְהָתָ, גָּלִינוּ pro גָּלְהנוּ In Imperativis a. & Futuris, ante syllabam נָה, (י) præmittit sibi (ֶ) ut, גְּלֶינָה pro גְּלֶהְנָה

Syllabam inchoans, unà cum puncto præcedenti abjicitur: quod fit ante afformativum י. & ו, ut גָּלוּ pro גָּלְהוּ גְּלִי pro גְּלְהִי

Attamen ה abjiciendum, aliquando in (י) mobile transit: ut, חָסָיָה *confidit,* חָסָיוּ *confiderunt,* בְּעָיוּ *quærite,* יִרְבְּיוּן *augebuntur.*

Notæ. 1. Quando Quiesc. tertiâ ה, prima & secunda thematis geminantur, augetur significatio: ut יְפֵיפִיתָ *pulcherrimus factus es:* Composit. ex Pyh. & Kal: ex Pyh. יְפֵ ex Kal יָפִיתָ

2. Verbum שָׁחָה *incurvavit se*, in Hith. ante ה semper assumit ו, ut, הִשְׁתַּחֲוָה, הִשְׁתַּחֲוִית

Typus

Typus Quiesc. tertiâ ה

Præterit.

גָּלָה גָּלְתָה גָּלִיתָ גָּלִית גָּלִיתִי גָּלוּ Kal.
נִגְלָה נִגְלְתָה נִגְלֵיתָ לֵית לֵיתִי נִגְלוּ Nip.
גִּלָּה גִּלְּתָה גִּלִּיתָ לִית לִיתִי גִּלּוּ Pih.
&c. גֻּלָּה גֻּלְּתָה גֻּלֵּיתָ גֻּלֵּית (..) Py.
&c. הִגְלָה הִגְלְתָה הִגְלִיתָ לִית Hip.
הָגְלָה Hop. הִתְגַּלָּה Hithp.

Imperat.

גְּלֵה גְּלִי גְּלוּ גְּלֶינָה Kal.
הִגָּלֵה Niph.
גַּלֵּה Pih.
הַגְלֵה Hiph.
הִתְגַּלֵּה Hithp.

Futurum.

אֶגְלֶה תִּגְלֶה תִּגְלִי יִגְלֶה תִּגְלֶה Kal.
נִגְלֶה תִּגְלוּ יִגְלוּ תִּגְלֶינָה *Plur.*
&c. אֶגָּלֶה תִּגָּלֶה תִּגָּלִי יִגָּלֶה Nip.
&c. אֲגַלֶּה תְּגַלֶּה תְּגַלִּי Pih.
אֲגֻלֶּה Pyh. אַגְלֶה Hiph.
אָגְלֶה Hop. אֶתְגַּלֶּה Hithp.

Particip.

גּוֹלֶה גּוֹלִים גּוֹלָה גּוֹלוֹת Kal.
גָּלוּי גְּלוּיִים גְּלוּיָה גְּלוּיוֹת *Pahul.*

נִגְלֶה Niph.	מַגְלֶה Hiph.
מְגַלֶּה Pih.	מָגְלֶה Hoph.
מְגֻלֶּה Pyh.	מִתְגַּלֶּה Hithp.

R. 67 *Propter* ו *Conversivum & particulam* אַל־ (ne) (absque his rariùs) *Futura quiescentium tertiâ* ה *apocopantur.*

Imperativorum apocope est tantùm in Pihel, Hiph. & Hithp. ut, צַו *præcipe*, pro צַוֵּה, הַט *inclina*, pro הַטֵּה, הִתְגַּל *retege te*, pro הִתְגַּלֵּה. Sed Futurorum per omnes Conjugationes. Sícque ה apocopatur:

1. Cum vocali, ut, וַיַּעַשׂ *& fecit*, pro יַעֲשֶׂה, וַיַּרְא *& vidit*, quod formâ est ex Hiph. significatione ex Kal pro יִרְאֶה. (semel habet geminum Accusativum post se, ideóque est ex Hiph. וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן *& videre fecit eos filium*, 2 Reg. 11.4.)

2. Trajectâ vocali (..) ad primam radicalem, ut וַיִּבֶן *& ædificavit*, ex יִבְנֶה.

3. Quandoque augmenta initialia in Kal, assumunt (..) ut וַיֵּבְךְּ *& flevit*, ex יִבְכֶּה, וַתֵּרֶב *& multiplicavit*, ex תִּרְבֶּה, וַיֵּט *& inclinavit*, à נָטָה pro יִטֶּה.

4. In Hiph. quædam scribuntur cum duplici (..) ut, הֶרֶב *multiplica*, ex הַרְבֵּה, יֶפֶר *fructificabit*, ex יַפְרֶה.

Vel cum duplici (-) si prima fuerit gutturalis, ut הַעַר *ascendere fac*, יַעַל *faciet ascendere*. Aut cum (..) & (-) ob secundam gutturalem: ut, הֶתַע *errare fac*, אַל־תֶּמַח *ne delere sinas.*

5. Specialiter hæc duo הָיָה *fuit*, & חָיָה *vixit*, in Futuro Kal sic apocopantur; ut, אֱהִי תְּהִי יְהִי נְהִי

Nota. In Futuro utroque, ה syllabæ afformativæ נָה sæpe etiam apocopatur; ut שְׁמַעַן *audite*, quasi ex שְׁמַעְנָה, תִּלְבַּשְׁן *induent.*

CAP. XI.

De Verbis Defectivis.

DEFECTIVA PRIMA נ, ut, נָגַשׁ *accessit.*

R. 68 נ *Initiale shevatum in Imperativo & Infinitivo Kal abjicitur*: ut, גַּשׁ *accede*, ex נְגַשׁ *Et Infinitivus* ת *assumit*, ut, גֶּשֶׁת Quòd si ultima fuerit ע vel ח exit in ַ ַת ut מַטַּת *plantare*, פַּחַת *flare*. Irregulare est תֵּת pro תֶּנֶת *dare*: & cum ה parag. תְּנָה *ponere*, pro *posuisti.*

R. 69 נ *Medianum shevatum post literas* Heemanthi, *in dagesh commutatur*: ut, אֱנַשׁ pro אֱנְנַשׁ Fit autem hoc in Fut. Kal, Præterito & Partic. Niph. toto Hiph. & Hoph.

 Quod

Quòd si media sit gutturalis, נ manet, ut, תִּנְאַף At in נָחַת & נָחַם abjicitur: ut, יֵחַת (pro יִנְחַת) *descendet*, נִחַם (pro נִנְחַם) *condoluit*.

Nota. 1. Sunt 9 Verba incipientia à (י) in quibus (י) aliquando commutatur in dagesh; ut, וְאֶסְּרֵם *& castigabo eos*, à יָסַר Sic הִנִּיחַ *collocavit*, à יָנַח, הִקִּיף *circumegit*, à יָקַף. Reliqua 6 habent mediam radicalem צ suntque יָצַב *constitit*, יָצַג *statuit*, יָצַע *substravit*, יָצַק *fudit*, יָצַר *formavit*, יָצַת *succendit*.

2. Duo ex incipientibus à ל, hanc anomaliam etiam imitantur: ut, לָקַח *accepit*. Imper. Kal קַח Infinit. קַחַת Fut. אֶקַּח Hoph. אֻקַּח Et semel לָתַע in Niph. נִתָּעוּ *evulsi sunt*.

Typus Defectivor. primâ נ

Præterit.

&c. נִגַּשׁ נִגְּשָׁה נִגַּשְׁתָּ תְּ, תִּי, Niph.
הִגִּישׁ הִגִּישָׁה הִגַּשְׁתָּ Hiph.
&sic deinceps. הֻגַּשׁ הֻגְּשָׁה הֻגַּשְׁתָּ Hoph.

Imperat.

גַּשׁ (..) (ו) גְּשִׁי גְּשׁוּ גַּשְׁנָה Kal.
(..) הַגֵּשׁ Hiph.

Futur.

&c. אֶגַּשׁ (..) (ו) תִּגַּשׁ תִּגְּשִׁי יִגַּשׁ Kal.
אַגִּישׁ (..) תַּגִּישׁ תַּגִּישִׁי יַגִּישׁ Hiph.
&c. אֻגַּשׁ תֻּגַּשׁ תֻּגְּשִׁי יֻגַּשׁ Hoph.

Particip.

נִגָּשׁ Niph.
מֻגָּשׁ Hoph. מַגִּישׁ Hiph.

DEFECTIVA SECUNDA, sive Geminantia secundam, ut סָבַב *circumdedit*.

R.70 *Habentia secundam & tertiam literam eandem, in conjugationibus Levibus*, (i. prima & tertia) *syncopant mediam radicalem cum præcedenti vocali, ut*, סַב *ex* סָבַב circumdedit.

Ac si adsint literæ præformantes, defectum secundæ, vocali longâ compensant: ut, אָסוֹב pro אֶסְבּוֹב *Sin autem vox in fine crescat, in tertiâ, per dagesh*; ut, סַבָּה

R.71 *Ante afformativum* תִּי תָ תְּ נוּ תֶן תֶם *per omnia Præterita assumitur* וֹ; ut, סַבּוֹתָ, סַבּוֹנוּ *Ante* נָה *Futurorum*, (י) *præcedente* (..) ut, תְּסֻבֶּינָה, סֻבֶּינָה

Typus Geminant. secundam.

Præterit.

סַב סַבָּה סַבּוֹתָ סַבּוֹת סַבּוֹתִי סַבּוּ Kal.
נָסַב נָסַבָּה נְסַבּוֹתָ וֹת, וֹתִי נָסַבּוּ Nip.
הֵסֵב הֵסֵבָּה הֲסִבּוֹתָ וֹת, וֹתִי הֵסֵבּוּ Hip.
&c. הוּסַב הוּסַבָּה הוּסַבּוֹתָ Hop.

Imperat. & Infinit.

סֹב (-) סֹבִּי סֹבּוּ סֻבֶּינָה Kal.
הִסַּב הִסַּבִּי Niph.
הָסֵב הָסֵבִּי הָסֵבּוּ הֲסִבֶּינָה Hiph.

Futur.

&c. אָסֹב (-) תָּסֹב תָּסֹבִּי יָסֹב Kal.
אִסַּב תִּסַּב תִּסַּבִּי יִסַּב Niph.
אָסֵב תָּסֵב תָּסֵבִּי יָסֵב Hiph.
אוּסַב תּוּסַב תּוּסַבִּי יוּסַב Hoph.

R.72 *Particip.*

נָסָב נְסַבִּים Niph.
מֵסֵב מְסִבִּים } ה וֹת Hiph.
מוּסָב מוּסַבִּים Hoph.

Conjugationes Graves (i.e. secunda & quarta) *loco dagesh assumunt* וֹ, ut, סוֹבֵב pro סִבֵּב Pyh. סוֹבַב Hithp. הִסְתּוֹבֵב

Vel geminant primam, & secundam postponunt: ut, גִּלְגֵּל à גָּלַל volvit.

DEFECTIVA TERTIA נ vel ת, ut שָׁכַן *habitavit*, כָּרַת *excîdit*.

R.73 *Quando tertia radicalis* נ *vel* ת, *cum formativo* נ *vel* ת *concurrit, tunc prius* נ *vel* ת, *in dagesh forte deficit*:

ficit : ut, שָׁכַ֫נּוּ pro שָׁכַנְנוּ *habitavimus.* תִּשְׁכֹּ֫נָּה pro תִּשְׁכֹּנְנָה *habitabunt.* Sic כָּרַתָּ pro כָּרַתְתָּ *exscidisti:* נִבְעָתִי *consternatus sum.* Ubi in his & similibus exemplis נ & ת deest, non quoad sonum, sed quoad figuram.

Et sic etiam נָתַן *dedit*, semper postremum ן ante ת in Præterito Kal amittit : ut, נָתַתָּ נָתַתְּ נָתַתִּי Aliquando & primum ; ut, תַּתָּה *dedisti*, 2 Sam. 22. 41.

APPENDIX DE VERBIS *dupliciter Imperfectis.*

Dupliciter Imperfecta sunt, vel quæ ab utroque extremo gestant literam Quiescentem : ut אָבָה *voluit*, Fut. Kal, אֹבֶה, תֹּאבֶה &c. vel quæ utrinque sunt Defectiva, ut נִצַּת *ustus fuit*, Præt. Niph. נִצַּת, נִצַּתְּ, נִצַּתִּי &c.

Vel quæ habent secundam radical. ו & tertiam ת, ut מוּת *mori*, Præt. Kal, מֵת, מַתְּ, מַתִּי

Vel quæ habent primam (י) vel נ & tertiam א vel ה, ut, יָדָה Imper. Hiph. הוֹדוּ pro analogo, הַיְדִיהוּ *celebrate*, אֶנְשָׂא Fut. Kal אֶשָּׂא pro regulari אֶנְשָׂא *feram.* נָטָה Præt. Hiph. הִטּוּ pro integro הִנְטִיהוּ *inclinârunt.*

Præterea, sunt quædam *Formæ Mixtæ*, ex diversis Conjugationib. & Temporib. ut יִרַדֹּף *persequetur*, ex Fut. Kal יִרְדֹּף & Pih. יְרַדֵּף. Itémque ex diversis ordinibus, ut שָׁתוּ *posuerunt*, formâ ex שָׁתַת significatione ex שׁוּת Ità מָלוּ *impleverunt*, pro מָלְאוּ more Quiescent. tertiâ ה &c. Hæc omnia non egent novis regulis, sed tantùm Regularum artificiosâ applicatione.

CAP. XII.

De septem literis præfixis Mosche vecaleb.

R.74 מ *pro* מִן (A, ab, de, è, ex, præ, propter,) *præfigitur dageshabili per* (.) *sequente dagesh. Indageshabili per* (..) ut, מִבַּיִת *è domo*, מֵאֲדֹנָי *a Domino :* quod etiam imitatur מֵיְהוָה *à Jehova.*

Nota. מ aliquando negationem includit, (vide suprà R.41.) venítque ante nomina & adverbia cum ellipsi verbi substantivi : ut, מִמֶּלֶךְ *nè* (sis) *rex. Removit paludamentum suum* מֵעָלָיו *nè* (sit) *super se. Exiit* מֵעִם *nè* (esset) *cum Pharaone.*

R.75 שׁ (ex אֲשֶׁר) *præfigitur per* (..) *sequente dagesh.* Habétque vim, modò Relativi, modò Conjunctionis causalis : ut, שֶׁכָּךְ *quòd sic.* Sin habeat ante se כ, notat *quando :* ut, כְּשֶׁסָּכָל *quando stultus*, כְּשֶׁיִּפּוֹל *quando cecidit.* Legitur etiam (sed multò rariùs) cum (-) & (:) ut, שַׁקַּמְתִּי *quòd surrexi*, שְׁהוּא *quòd ipse.* Semel cum (.) שְׁאַתָּה *qui tu.*

R.76 ה *Emphaticum & Relativum, præfigitur per* (-) *sequente dagesh.* Illud Nominibus, hoc Præteritis & Participiis : ut, הַשָּׁת *qui posuit* ; quod semel latet in ב, ut, בַּהֵכִין *in* (loco) *quem præparavit*, pro בְּהַהֵכִין

Sequente gutturali kametzatâ, punctatur cum (..) ut, הֶחָכָם *sapiens ille.* Quòd si gutturalis sit cum alio puncto, aut si sequatur ר, gestat (.) ut, הָהֵם *illi ipsi*, הָרָשָׁע *improbus ille.*

Nota. Nomina propria itémque appellativa in Regimine posita, vel affixis juncta, ה Emphaticum respuunt. 2. Pronomina tertiæ personæ,

ſæpe cum eo luxuriant: ut, הַהוּא *ille ipſe*, הַזֶּה *hic iſte*.

R. 77 ה *Interrogativum & Admirationis præfigitur per* (ֲ) ut, הֲיֵשׁ *an eſt?* הֲשֹׁמֵר *num cuſtos?* Sequente gutturali kametſata, habet (ַ) ut הַאָפֵס *num deſiit?* Subſequente gutturali cum alio puncto quàm (ָ) aut ſequente literâ ſhevatâ, geſtat nudum (ַ) ut, הַהֵם *an illi?* הַיְסֻפַּר *an enarrabitur?* At ante ſerviles כלב poſcit (ַ) ſequente dageſh: ut, הַכַּמּוֹת *num ſicut mors?* הַלְּבֵן *num filio?*

Nota. ה Erotematicum ſæpe deeſt, & modulando in pronunciatione ſuppletur: ut, *Malum* לֹא *non accipiemus?* Sic Job. 3. 25. *Non quieſcebam? non tranquillus eram? non requieſcebam?* Sic *Trabes Leviathan hamo?* Ita Mic 5. *Tu Beth-lebem* צָעִיר *parva es?* id eſt, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ. Interrogatio enim ſine negatione negat, & cum negatione affirmat.

R. 78 ו *Copulativum regulariter accipit* (ְ) ut, וְדֶרֶךְ & via. *Sequente Labiali vel Shevata aſſumit* וּ ut, וּבְדֶרֶךְ & in via. *Prope accentum diſtinctivum poſcit* (ָ) ut, וָדֶרֶךְ maximè cùm duo nomina junguntur in ſenſu uno, ut, עָנִי וָרָשׁ *afflictus & pauper*.

Nota. ו ſumitur aliquando adverſativè, *ſed, tamen*. 2. Disjunctivè, *aut*, ídque in duabus quaſi diſtinctis ſpeciebus, vel ejuſdem ſpeciei individuis: ut, *Qui tetigerit hunc virum & (aut) uxorem ejus. Qui percuſſerit patrem &* (aut) *matrem ejus, morietur. Paupertatem &* (aut) *divitias ne dederis mihi.* 3. Eſt explicativum, *id eſt*: ut, *Fuitque aurum illud Gideoni &* (Jun. id eſt) *familiæ ejus in tendiculam.* In N. T. *Deus &* (id eſt) *Pater Domini noſtri.* 4. Eſt nota ſimilitudinis, *ſic*: ut, *Ut tranſit turbo, &* (ſic) *non eſt improbus.* In N.T. *Ut in cœlo & in terra.* 5. Poſt totum denotat partem nobiliorem; ut, *Salomon amabat multas filias alienigenas, & filiam Pharaonis. Liberavit eum è manu hoſtium, & Saulis. Fulciviſti manus meas, & dextram. Luminaria & ſol. Judæa & Jeruſalem.* In N. T. *In Prophetis & Moſe. Cum mulieribus & matre Jeſu*, &c.

2. ו aliquando redundat: ut, *Et filii Tzibonis & Haja & Hana*, (Jun. *tum Haja, tum Hana*) Job. 23. 12. *Præceptum labiorum ejus* וְלֹא *& non dimovi.*

R. 79 ו *Converſivum Futuri, præfigitur per* (ַ) *ſequente dageſh*; commutátque ſignificationem Futuri in Præteritum: ut, וַיִּפְקֹד *& viſitavit.* Idem præſtat particula אָז; ut, אָז יָשִׁיר *tunc cecinit*, אָז יְדַבֵּר *tunc locutus eſt.*

Converſivum Præteriti, non diſtinguitur punctatione à Copulativo, ſed ſolùm accentum trajicit ad ultimam: ut, וְיָשַׁבְתָּ *& ſedebis*, ex יָשַׁבְתָּ *ſediſti.*

Nota. In continuata ſententia, unum tempus plerunque tranſit in naturam alterius. Itaque ſi Futur. præceſſerit, & ſequatur Præterit. illud Præterit. per Futur. reddendum, & contrà: ut, וְהָיָה (præt.) *& erit ſicut arbor*, &c. *quæ* יִתֵּן (fut.) *dabit. Et cùm fœmellam* תֵּלֵד (fut.) *pariet*, וְטָמְאָה (præt.) *& immunda erit.*

R. 80 *Literæ* כלב *communiter notantur cum* (ְ) Sed לְ ante monoſyllabam aut Milhel, geſtat (ָ) ut, לָעָם *populo*, לָבֶטַח *in fiducia.* Quod etiam ב & כ cum pleriſque Pronominibus imitantur: ut, בָּזֶה *in hoc*, כָּזֹאת *ſecundùm iſtud.*

At in his tribus: לְאֹם *natio*, לָאט *ſenſim*, לְבַד *ſeorſim*, ל non eſt Præfixum,

fixum, sed tantùm Prostheticum, per se nihil significans.

Notæ. 1. כ pro כֵּן est vel *similitudinis*, sicut, circiter, juxta, secundùm; vel *veritatis*: ut, Nam erat כְּאִישׁ אֱמֶת *ut vir veritatis*, i.e. verè fidelis, כַּיּוֹם *sicut hodie*, i.e. tam verè ut hodiernus dies est. In N. T. *Gloriam ejus sicut unigeniti*. Aliquando כ deest, *Sion arabitur* (sicut) *ager*.

2. ל pro אֶל modò est articulus, modò præpositio, *ad, de, juxta, secundùm, per, pro, vice, inter, in*. Sícque post verbum substantivum eleganter in nominativum resolvitur: ut, *Estote in viros*, i.e. viri. *Erúntque in carnem unam*. Matth. 19. 5. εἰς σάρκα μίαν, id est, caro una. Sic, *hi tres*, εἰς ἕν εἰσι, *in unum sunt*, i.e. unum.

3. ב *in*, est vel auxilii & instrumenti; ut, בְּחַרְבִּי *in gladio meo*, i.e. gladio. *Baptizo vos* ἐν ὕδατι *in aqua*, i.e. aquâ. Vel materiæ, *ex*; vel comitatûs, *cum, inter*. Vel periphrasis adverbii: ut, בְּמִרְמָה *in dolo*, i.e. dolosè: *in astutia*, i.e. astutè. Et deficiente ב, ut, מְהֵרָה pro בִּמְהֵרָה *velociter*. Sic מֵישָׁרִים *rectitudines judicabo*, i.e. rectissimé.

R.81 *Literæ* כלב *plerunque* ה *Emphaticum excludunt, ejúsque vocalem possident.*

Idem accidit ה characterist. Infinit. Niph. & Hiph. ut, בִּכָּשֵׁל pro בְּהִכָּשֵׁל *in impingendo*, לַנְפִּיל pro לְהַנְפִּיל *ad cadere faciendum*.

R.82 *Literæ* וכלב *ante* אֱלֹהִים / אֲדֹנָי *habent* ֵ / ֲ *ipsúmque* א *puncto proprio privant*: ut וַאדֹנָי וֵאלֹהִים בַּאדֹנָי בֵּלֹהִים Quod etiam imitatur Infinit. Kal, לֵאמֹר *dicendo*, pro לֶאֱ

Idem usu venit in nomine יְהוָה: ut, בַּיהוָה לַיהוָה וַיהוָה

R. 83 *Particulæ* מכלב *sæpe syllabicas adjectiones* מו פי די *assumunt*: ut, מִדֵּי *ex*, בְּדֵי *in*, כְּדֵי *sicut*, כְּפִי & לְפִי *secundùm, juxta*. Usitatissimum verò est כְּמוֹ *sicut*, quòd si sit cum affixis Gravibus, habet (:) ut, כְּמוֹהֶם *sicut illi*, cum Levibus (.) ut, כָּמוֹנִי *sicut ego*, כָּמוֹךָ *sicut tu*.

CAP. XIII.

De Affixis.

R.84 Affixa *sunt Pronomina truncata, quæ tergo vocum apponuntur*, & postremæ *literæ* conjunctæ vocis, certa quædam puncta subjiciunt.

Sin a. vox desinat in vocalem (י.) vel ו, Affixa simpliciter, absque ullo præeunte puncto, sed prout sunt in Tabella, vocibus affiguntur.

Affixorum est hæc Tabella.

fœm.	*masc.*	*f.*	*m.*	*com.*	
ה נה	ו הו	ךְ	ךָ	י ני ני	*Sing.*
ן הן	ם הם	כן	כם	נו נו	*Plur*
Tertiæ		*Secundæ*		*Primæ*	

R. 85 י *subjicit Nominib. singularib. & Infinit.* (·) *Pluralib.* (-) Significat *mihi, me, meus, a, um*, per omnes casus.

R. 86 ִני *Præterit. masculin.* ֵני *fœminin* ֶני *reliquis*. Significat *mei, mihi, me*, competítque verbis.

R. 87 ָנו *Prater. masc.* ֵנו *fœmin.* ֶנו *reliquis*. Significat, *nos, nobis, noster, a, um*.

R. 88 ךָ *singularibus & Verbis*, ךָ *pluralib.* Significat *tuus, a, um, tibi, te*, Et aliquando assumit ה paragog. fitque כָה

R.89 ךְ *Nominibus singularibus & Verbis*,

Verbis ךְ.. *pluralibus.* Signific. idem quod masc. ךָ

R. 90 ו jungitur *singularib. & Verbis per Hholem, Pluralib. per* (ָ) Significat *Illius, illi, illum.* Et loco ו ponitur aliquando ה, ut, שִׁירֹה *canticum ejus*: vel נוּ, ut, יֶשְׁנוּ *est illi.*

R.91 הוּ ָ *est Præteritor. masculinor.* הוּ ֵ *fœmininor.* הוּ .. *futurorum.* Significat idem quod præcedens ו éstque proprium verborum, nec cohæret Nominibus nisi in ה ֶ finitis: ut, וְעָלֵהוּ *& folium ejus*, ex עָלֶה *In futuris sæpe habet* ֶנְהוּ ut, יְבָרְכֶנְהוּ *benedicet eum. Sed sæpius contrahitur in* ֶנּוּ ut, יִפְקְדֶנּוּ *visitabit eum.*

R. 92 הּ ָ *suffigitur nominibus singularibus, rarò Verbis.* ֶהָ *pluralib. & Futuris.* Significat *Illius, illi, illam.* Et interdum ה amittit Mappik; ut, לָה *illi*: שִׁכְמָה *humerus ejus.*

R. 93 ֶנָּה *solis Futuris.* Valet idem quod præcedens ה

R. 94 ם & ן *adhærent Nominibus & Verbis per* (ָ) *solis Futuris per* (ֵ) Significat *Illorum, illos, illis. Illarum, illas.* Et pro ם ָ fit ם ַ si accentus fuerit in penultima.

R. 95 *Poeticum* מוֹ *pro* ם, *copulatur singularibus per* (ָ) *Pluralibus & Fut. per* (ֵ) *Præteritis fœmin. per* (:) Semel est מו pro מוֹ ut יְכַסְיֻמוּ *operient eos.* Dicitur *Affixum Poeticum*, quoniam usus ejus frequens est in libris Metricis.

R. 96 *Affixa Gravia* כֶם, כֶן, הֶם, הֶן, *junguntur Nominibus singularibus & Verbis per* (:) *Pluralib. per* (ֵ) Illa sunt, *Vester, a, um*: Hæc, *Illorum, illis, illorum*, &c. Appellantur *Affixa Gravia* sive *Constructa*, eò quod dictionibus, quibus copulari debent, eandem mutationem punctorum imperant, quam Regimen requirit.

R. 97 *Ob Affixa, mutantur Terminationes Præteritorum.*

ה ָ *in* ת ַ ut, פְּקָדַתְהוּ ex פָּקְדָה

תָּ *in nudum* ת ut, פְּקַדְתּוֹ ex פָּקַדְתָּ

תְּ *in* תִּי ut, פְּקַדְתִּיו ex פָּקַדְתְּ

תֶּם & תֶּן in תוּ ut פְּקַדְתּוּם ex פְּקַדְתֶּם

Futurorum נָה *in* ו ut, תִּפְקוֹדוּנִי ex תִּפְקֹדְנָה

R. 98 *Itémque transponitur, in Præterit.* (ָ) & (:) *in forma* פָּקְדָה & פָּקְדוּ *ut* פְּקָדַתְהוּ contractè פְּקָדַתּוּ *visitavit f. illum.* פְּקָדוּם *visitârunt eos.*

In Imperat. autem & Infinit. (:) & ו *forma* פְּקוֹד sícque ו transit in (ֻ) ut, פָּקְדֵנִי *visita me.*

R. 99 *Affixa in Duali & Plur. Num. in utroque genere, semper præmittunt sibi* (י) *tanquam notam multitudinis propriam*: ut, יָמֶיךָ *dies tui*, תּוֹרוֹתָיו *leges ejus.* Exc. Affixa י, ם & ן

Quam formam etiam hæc tria singularia, אָב *pater*, אָח *frater*, חָם *socer*, æmulantur: ut, אָבִיךָ אָחִיו חָמִיךְ

100. *Inter affixa* ה הוּ ךָ ךְ נִי & *ipsam vocem, obvium est* נ *Epentheticum shevatum*: ut, יְכַבְּדָנְנִי *honorabit me*, יְשַׁבְּחוּנְךָ *celebrabunt te.* Quod rursus à dagesh devorari solet: ut, יַכֶּכָּה *percutiet te*, אוֹדֶךָּ *confitebor tibi.*

101. *Particulæ separabiles in affixione æmulantur Nomina, rariùs Verba.*

Hæc tria אַיִן *non*, הִנֵּה *ecce*, עוֹד *adhuc*, pro affixo ו assumunt ֶנּוּ more Futurorum.

Hæc septem, אַחַר *post*, אֶל *ad*, בֵּין *inter*, עַד *usque*, עַל *super*, תַּחַת *sub*, יַחַד *unà*, assumunt Affixa Nominum Pluralium, ideóque habent insertum (י) ut אַחֲרָיו *post eum*, &c.

אֵת præpositio *cum*, mutat (ֵ) in (ִ) & ת dageshat, ut אִתִּי *mecum*.

Ante

Ante נו est cum (ֶ) ut אִתָּנוּ & sic etiam עִמָּנוּ *nobiscum.*

Inseparabiles ל *&* ב *cum Affixis amant* (ָ) ut בָּנוּ *in nobis.* At (י) ךָ & ו illis puncta singularium adjiciunt.

CAP. XIV.

De Literis Paragogicis.

102. *SEX literæ Paragogicæ* Ehevinoth *dictæ, nudam saltem voci emphasin inducunt, nihilque aliud significant.*

1. א Paragogic. (more Arabum) additur personis verborũ finientibus in ו, ut, הֶהָלְכוּא *qui ambularunt.*

2. הָ Paragogici usus est in omni voce ; præcipuè verò in Præt. & Imper. secunda pers. masculina, in Futuri utriusque numeri prima, necnon Infinito ac Participio, &c. Quinetiam *omne* (ָ) *dictionem terminans includit* ה, ut, לָךְ & לְכָה *tibi.*

Nominibus loci additum, dicitur Locale, *significans* in, ad, versus ; *facitque voces penacutas :* ut, יָמָּה *mare versus,* שְׁאֹלָה *ad infernum.*

Nota. הָ Paragogic. si jungatur Verbis formæ פְּקוֹד, mutat ו in (ָ) & (:) transponit : ut, פָּקְדָה Vide Reg. 98.

3. ו Paragogicum additur Regimini : ut, חַיְתוֹ־אֶרֶץ *bestia terræ.* Sícque distinguitur ab affixo ו, nam affixum nunquam additur voci Regenti.

4. י Paragogic. sæpiusculè adhæret Infinit. Nominib. & Participiis, aliquando etiam particulis : ut, מִנִּי & מִנִּי *ex.*

5. ן *Paragogic. jungitur terminationibus verborum* י. *&* ו Et ferè secum trahit accentum : ut, יִקְרְאוּן ac secundæ radicali quandoque substernit vocalem longam : ut, תֶּאֱהָבוּן *diligetis.*

6. ת ֶ tribus Infinitivis : ut, יְבֹשֶׁת *arescere,* יְכָלֶת *posse,* שִׂנְאַת *odisse.*

CAP. XV.

De Mutatione Vocis.

1. *In Consonis.*

103. ה *Radicale, in motione generis, flexione numeri & affixione, unà cum puncto præcedenti abjicitur :* ut, עֹשֶׂה *faciens,* m. עֹשָׂה *faciens* f. עֹשִׂים *facientes,* עֹשְׂךָ *faciens te.*

104. ה *Afformativum generis, aut Paragogicum, in affixione mutatur in* ת Quod rursus aliquoties syncopatur : ut, תְּבוּנָם *intelligentia eorum,* pro תְּבוּנָתָם

105. *Terminatio Dualis* ַיִם *& Plural.* ִים *ante Affixa planè tollitur :* ut, יָדֶיךָ *manus tuæ,* ex יָדַיִם *manus.*

2. *In Formis.*

106. *Finita* הָ *quorum penultima est* (ָ) *vel* (ֵ) *cum* מ *vel* ת *Heemanth. ab initio, ea in Regimine terminantur in* ֶת *sub qua forma etiam Affixa assumunt :* ut,

מִלְחָמָה	*bellum.* Reg.	מִלְחֶמֶת	Aff. מִלְחַמְתּוֹ
מַצֵּבָה	*statua.*	מַצֶּבֶת	מַצַּבְתּוֹ
תִּפְאָרָה	*decus.*	תִּפְאֶרֶת	תִּפְאַרְתּוֹ

Et sic etiam variant Formas.

בְּהֵמָה	*pecus.* Reg.	בֶּהֱמַת	Aff. בְּהֶמְתּוֹ
גְּבִירָה	*hera.*	גְּבֶרֶת	גְּבִרְתּוֹ
אִשָּׁה	*uxor.*	אֵשֶׁת	אִשְׁתּוֹ
פֶּה	*os.*	פִּי *	פִּיו

* Sícque פִּי *os,* in Regimine, & פִּי *os meum,* in Affix. solo tantùm sensu distinguuntur.

3. *In punctis.*

107. *Simplicis euphoniæ gratiâ permutantur*, (ָ) cum (ֶ) ut, אֶרֶץ & אָרֶץ *terra*, semper cum ה Emphat. הָאָרֶץ *ipsa terra.*

(ֹ) cum (ּ) & contrà: ut, תּוֹמִיךְ & תּוֹמֵךְ *sustentans.*

ו וּ (ֻ) & (ֹ) inter se.

(ַ) (ֶ) (ָ) invicem: ut, עַד *æternitas*, וָעֶד *& æternum.*

108. *Pro terminali* (ֵ) *substituitur* (ַ) *maximè propter ultimas gutturales aut* ר, ut, שִׁבַּר pro שִׁבֵּר *fregit*. Vicissim pro (ַ) ponitur (ֵ) ut יִתֵּן pro יִתַּן *dabit.*

109. (ַ) *ante guttural. habentes* (ָ) *vel* (ֹ) *mutatur in* (ֶ) ut, הֶהָרִים pro הַהָרִים *ipsi montes*, הֶחֳדָשִׁים *ipsæ calendæ*. Rursus abjecto (ָ) nativum (ַ) redit: ut, יִתְנֶחָם in pausa, extra pausam יִתְנַחֵם *consolabitur.*

110. (ַ) *Vicarium est pro* (ֶ) *ante vel sub guttural.* עחה *in voce Milhel*: ut, וַתֵּלֶד *& furebat*, pro תֵּלֵד ex לְדָה Vide R. 67. 3. Sic, בּוֹרַחַת *fugiens*, pro בּוֹרֵחַת

111. *Duplex* (ֶ) *in voce cujus ultima radicalis est* א, *coalescit in* (ֵ) ut, צֵאת *exire*, pro צֵאֶת *à* יָצָא

112. *In locum vocalis longæ succedit brevis & dagesh, per Systolen*: ut, אַקֹּב pro אֶקּוֹב *maledicam*, וַיָּסָב pro יָסֹב *& circumdedit.*

E contrà *in locum dagesh & brevis, longa, per Diastolen*: ut, אֵיתָם *integer ero*, pro אֶתָּם cum (ּ) redundante.

113. *Necessariò puncta mutantur, ob* נְרַכְּסֵם *&* גַּת (*Sex istæ literæ, sex causas mutationis punctorum denotant.*)

נ			נְקֵבָה genus, *fœmin.*
ר			רִבּוּי numerum, *pluralem.*
כ	id est,		כִּנּוּיִם *Pronomina* affixa.
ס	ob		סְמִיכוּת *Regimen.*
ג			גָּרוֹן literas *gutturales.*
ת			תּוֹסֶפֶת *additionem*, scil. paragogen.

Ideóque *crescentibus à fine literis, decrescunt puncta*, (si scilic. accentus descendat) ut nempe pronunciatio fiat expeditior. Ut plurimùm a. puncta decrescunt in minimam quantitatem, h. e. in (ְ) sive illud fuerit simplex, sive compositum, pro conditione literarum.

114. (ָ) *penultimum, in omni incremento & Regimine, corripitur in* (ְ) (Et sic etiam antepenult. in Verbis, ut פְּקַדְתִּיךָ *visitavi te*, ex פָּקַדְתִּי) Si verò implicitè vel explicitè includat dagesh, aut literam quiescentem, manet; ut, פָּרָשִׁים *equites*, q. ex פָּרַשׁ in Pih. קָמָתִי *seges mea*, ex קוּם Item sub מ defectivorum: ut, מָגִנִּי *clypeus meus*. מָסַכִּי *aulæum meum*. Necnon terminationem fœminin. ות ut, גָּלוּתִי *captivitas mea.*

115. (ָ) *ultimum, in Regimine, & ante affixa Gravia migrat in* (ַ) Si verò sit ante א, vel terminationem fœmininam ת, manet in Regimine: ut, צְבָא מִלְחָמָה *exercitus belli*, מְנָת הָאָדָם *portio hominis.*

At duo hæc, אָב *pater*, אָח *frater*, in Regimine assumunt (ּ) & mutant (ָ) in (ֲ) ad differentiam affixionis: ut, אֲבִי, אֲחִי Vide Regul. 99.

116. (ֵ) *penultim. in omni augmento finali, & Regimine, corripitur in* (ְ) Exc. si sit sub dagesh, aut explicitè vel implicitè includat literam *Ehevi*: ut, מַצֵּבוֹתָם *statuæ eorum*, הֵיכָלִים *palatia.*

117. (ֵ) *finale quodcunque, in omni incre-*

incremento corripitur in (:) *In Regimine in* (-) Exc. 1. Manet post (.) vel (:) ut, זָקֵן זְקַן Plur. זְקֵנִים *senes*, זְאֵב Plur. זְאֵבִים *lupi*. 2. Manet in monosyllabis, exceptis בֵּן *filius*, שֵׁם *nomen*, & יֵשׁ *est*, *fuit*, quæ cum affixis regulæ parent.

118. (ׂ) *penultimum, sequente* (-) *vel* (.) *ob incrementum finale, rariùs in* (:) *Usitatiùs cognationis causâ transit in* (:) *vel* (.) ut, פֹּעַל Plur. פְּעָלִים *opera*. רֹתֶם Plur. רְתָמִים *juniperi*. מַשְׂכֹּרֶת affix. מַשְׂכֻּרְתִּי *merces mea*. אֹהֶל Plur. אֳהָלִים *tentoria*: קֹדֶשׁ affix. קָדְשִׁי *sanctitas mea*.

119. (ו) *ultimum, in Verbis semper, in Nominibus ante affixa Gravia, migrat in* (:) Quòd si aliud (:) sequatur in (.) ut, אֱכָלְךָ *comedere te*, יְכָלְתֶּם *potuistis*.

120. (-) *penultim. sequente alio* (-) *in omni incremento corripitur in* (:) ut, נַעַר Plur. נְעָרִים *pueri*.

121. (-) *ultimum, in Nominum flexione transit in* (.) ut, נְעָרִים *In affixione in* (:) ut, דְּבַשׁ affix. דִּבְשִׁי *mel meum*.

In Verbis, cum ה *paragogico migrat in* (:) *Cum affixis in* (.) ut, בְּחָנֵנִי *proba me*.

Idem accidit (:) indè oriundo: ut, שִׁמְעוּנִי *audite me*, ex שִׁמְעוּ quod ex שְׁמַע redeunte (.) in (:) R. 6.

122. (..) *penultimum, crescente voce migrat in* (:) *Ultimum in flexione numeri in* (.) *Cum affixis & ה Locali, in* (:) ut, אֶרֶץ *terra*, pl. אֲרָצוֹת Aff. אַרְצִי cum ה Loc. אַרְצָה

In Regimine ante ה *transit in* (..) ut, שֵׂה עִזִּים *pecus caprarum*: ex שֶׂה

123. (.) *formæ* פְּרִי (i.e. ultimum, ante (י)) *in affixione transit in* (:) *In declinatione in* (.) Sícque (י) movetur; ut, פִּרְיוֹ *fructus ejus*, שִׁבְיֵךְ *captivitas tua*, גְּדָיִים *hœdi*.

Huc refer formam חֲצִי & חֳלִי ut, חֶצְיוֹ *medietas ejus*, חָלְיוֹ *dolor ejus*, חֳלָיִים *dolores*.

124 *Dissyllaba formæ* { מָוֶת בַּיִת } *in flexione, affixione & regimine, contrahuntur in* { מוֹת בֵּית } ut, מוֹתִי *mors mea*, בֵּיתִי *domus mea*.

Exc. שַׁיִת & עַיִר facit שִׁיתוֹ *vepres ejus*, עִירֹה *asellus ejus*.

At cum ה *paragogico & Locali*, ו י *per* (:) *moventur*: ut, מָוְתָה לַיְלָה

125. *Crescentibus defectivis imponitur dagesh, ac tum* (.) in (-) *corripitur* (..) in (.) *ultimum* (ו) in (.) vel (.)

Et sic quorundam (-) transit in (.) ut, מֵסַב, pl. מְסִבִּים *circuitus*, צַד pl. צְדָדִים *latera*. בַּת cum Aff. בִּתּוֹ *filia ejus*. Et sic in גַּת *torcular*, מַד *mensura*, מַס *vectigal*, סַף *limen*, פַּת *buccella*.

Cap. XVI.

De Accentibus.

126. Radix *semper habet accentum in ultima*: ut, פָּקַד sícque, *crescente voce, accentus Tonicus itidem descendit ad ultimam*: פָּקְדָה

Exc. Terminationes Verbales תָ, נוּ, הוּ, נוּ, נִי, נָה, Et Affixa נִי, תִּי, תְּ, יךָ, מוֹ, הָ, נָה Item ה paragogic. in Nominib. & Locale, quæ constituunt Milhel.

Nota. Vox מִלְעֵיל dicitur cùm accentus est in *penultima*: מִלְרַע in *ultima*.

127. *Omnis vox quæ desinit in duas consonas mobiles, & vocalem longam, est Milra.*

Sed vicinitas alterius accentus, Itémque ! Converſiv. Fut. (ſi penultima fuerit longa,) *ex Milra facit Milhel*, & corripit ultimum (..) in (.:) & ו in (.ֹ) ut, יָהֵרֶף צַר pro יְהֵרֵף. Sic יָסוֹב יָקוּם ex וַיָּסָב וַיָּקָם

128. *Si duæ poſtremæ ſyllabæ ſint æqualis quantitatis*, ut, מֶלֶךְ, *vel ultima ſyllaba ſit dageſhata*, ut, סַבּוֹ, *aut brevis*, ut, קֹדֶשׁ (niſi ſequatur ה radicale, ut, מֹשֶׁה) *vox eſt Milhel.*

129. *Commune officium omnium Accentuum eſt acuere ſyllabam, & hujus reſpectu Tonici* παρὰ τὸ τείνειν *à tendendo* (metaphora à fidibus deſumpta) *dicuntur*. Vulgò numerantur 30. qui reduci poſſunt ad 27. Nulláque vox eſt in Bibliis, quæ Accentu Tonico careat, niſi ſit cum Maccaph ſtipata. Horum alii ſupra, alii infra literas, diverſis figuris ſignati, ordini vocum inſeruntur; quam diverſitatem modulatio quædam muſica peperiſſe creditur. Hîc ſequitur

TABULA OMNIUM *Accentuum Hebræorum.*

Accentus Hebr. conſtant, vel ex ſolis Punctis, vel ex Lineis, vel ex Circulis.

Qui ex ſolis Punctis conſtant, ſemper ſupra literæ medium collocantur.

Punct.
- Unum, Rex *Rebia*, ב֗ i. e. *incubans.*
- Duo, Rex *Zakeph katon*, ב֔ *erector parvus*, à figura, punctis erectis.
- Tria, Rex *Segolta*, ב֒ inverſum (∴)

Lineæ ſunt vel Rectæ, vel Obliquæ, vel Transverſæ.

Recta eſt vel ſola vel cum punctulis.

Sola vel
- inter duas voces, ב׀ב *Peſick*, *pauſula* muſica, cantum terminans.
- ſub dictione
  - *Metheg* בֽ *retinaculum*, accent. Euphon. ad initium dict.
  - Rex *Silluk*: בֽ *finis*, ponitur ante (:) *Sophpaſuk*, i.e. finem verſûs.

Cum punctulis
- duobus, ſupra literam, Rex *Zakeph gadhol*, ב֕ *erector magnus*, vocem intendit.
- unico infra literam, Princeps *Tebhir*, ב֛ *fractus* ſc. ſonus, à figura & muſica.

Lineæ obliquæ, propendent vel ſupernè vel infernè.

Supernè verſus
- dextram
  - Princeps *Paſhta*, ב֙ *extenſio*, vocem extendit, collocatúrque ſupra ultimam literam dictionis. Servus *Kadma*, ב֨ *antecedens*, ſcil. Principem Gereſh; ponitúrque ſupra penult. vel antepenult. literam.
- ſiniſtram
  - Princeps *Gereſh*, ב֜ *expulſio*, impulſâ voce canitur.
  - *Gereſhajim* ב֞ *duo expulſores*, à figura geminata.

Infernè

Infernè versùs
- dextram, Princ. *Tiphcha*, ב֖ *fatigatio*, à cantu.
- sinistrâ ministri
  - *Merca* ב֥ *productio*, cantum prolongat.
  - *Merca kephula* ב֦ *duplex productio*, à musica&figura.

Linea transversa, *est vel Recta*, *vel Circumfluens.*

- Recta inter duas dictiones ב־ב *Maccaph*, i.e. *nexus*, subunio, accẽtus Euphonicus dictiones uniens.
- Circumfluens, Princeps *Zarka*, ב֮ *sparsor*, nomine accommodato figuræ & modulationi.

Circuli sunt vel Integri, vel Dimidii.

Integer Circulus, *semper est supernus*, *habétque obliquè appositam lineolam*

Vel
- Sinistrorsum, Princ. *Telisha major*, ב֠ *evulsio magna*, caput dictionis occupat.
- Dextrorsum, Servus *Telisha parva*, ב֩ calcem dictionis occupat.
- Utroque modo, Princ. *Karne para*, ב֟ *cornua vaccæ*, quæ effingit figurâ & cantu.

Semicirculus est vel solus, *vel cum aliis apicibus.*

Solus est vel angulatus, *vel reflexus.*

Angulatus ad
- dextram
  - Minister *Hillui*, ב֬ *elevatum* sc. cornu à cantu.
  - *Munach* ב֣ *depositum*, sc. cornu, ministrorum officiosissimus.
- sinistram
  - Princ. *Jethibh*, ב֚ *reducens* sc. cornu à figura.
  - Servus *Mahpach* ב֤ inversum sc. cornu.

Reflexus est vel
- Unicus, Minister *Darga* ב֧ *gradus*.
- Geminus, Princ. *Shalsheleth*, ב֓ *catena*, à figura & modulatione.

Cum aliis apicibus, *est vel supra vel infra literam.*

Supra literam, est cum lineola in sinistra, Princ. *Paser* ב֡ *dispersor*, sparsâ voce canitur.

Infra literam, est cum apice, tendens

Vel
- deorsum, Rex *Athnach* ב֑ *respiratio*, qui cùm membra distinguat, necesse est in eo respirare.
- sursum, Minist. *Jerah-ben-jomo* ב֪ *luna diei suæ*, à figura.

Consectar. 1. Syllaba quæ accentuatur plerunque acuitur. 2. Idem Accentus si geminetur, prior tantùm acuit. 3. Diversorum Accentuum, prior euphoniæ servit, posterior acuit.

130 *Peculiare habent isti sequentes sex*, *quòd non tantùm vocem acuant*, *verùm etiam sententiam distinguant* : *& hujus respectu* Reges *&* Pausæ *vocantur.* 1. *Sylluk* periodum terminat. 2. *Athnach* constituit colon, ponitúrque in medio sententiæ. Aliquando etiam in notam interrogationis transit, ut 2 Reg. 1. 6. &c. 3. *Rebhiangh*, constituit comma. 4. *Segolta*, ut plurimùm facit semicolon. 5. *Zakeph-katon*, constituit comma, vel semicolon. 6. *Zakeph-gadhol*, est pauperrimus *Regum*, nam aliquando nihil distinguit. His addi possunt principes *Tiphcha* & *Sarka* qui aliquando constituunt comma.

Nota. Nominativus absolutè positus (præsertim si sit cum aliquo Accentu Regio) ellipsin integri membri

sententiæ inducit, quæ commodè potest suppleri per *quod attinet*; ut, *Deus, integra via ejus*, h. e. quod Deum attinet. *Ego*, i. e. quod me attinet, &c. In N. T. Marc. 9. 23. Luc. 21. 6. Act. 7. 40. Apoc. 2. 26. &c. Et talem Nominativum *Angli* commodè exprimunt per As to, as for.

131. *Accentus distinctivi faciunt syllabam brevem, longam.* Ideóque producunt

(-) { *pen. sequent. alio* (-) *vel* (·) / *ultimum in* { *themate*, / *affixo* } } in (·)
(·) *penultimum vocis Milhel*, }

132. *Pausæ incidentes in terminationes verbales* יּ וּ הּ *aut affixum* ךָ *rejiciuntur ad penultimam, atque sic producunt* (:) *Verbi in* (·) (··) *vel* ו, ut, יִפְקְדוּ, יֹאבְדוּ, פָּקָדוּ. *Et convertunt* (:) *Affixi* ךָ *in* (··) ut, יָדֶךָ.

Idem fit ante י. in formis עֲדִי, פְּרִי, אֲחִי & עֲנִי ubi ob pausam (:) (·) & (··) convertuntur in (··). At (··) in ו. Excipies חָצִי ex חֲצִי ex אֲנִי.

In his verò אַתָּה טָמְאָה לָךְ בָּךְ puncta transponuntur, fitque in pausa לָךְ בָּךְ &c.

Notæ. In libris Metricis, *Tiphcha* aliquando etiam obtinet vim pausarum, in productione syllabarum: ut, Psal. 3. 6. & 4. 9. &c.

133. *Methegh* (ˌ) *syllabæ priori frænum injicit, ne nimis præceps ad Accentum tonicum ruat.* Et plerunque *firmat vocalem* longam ante (:) mobile: ut, פָּקְדָה, aut etiam brevem, ante (:) compositum: ut, וַאֲנִי. Aliquando *supplet defectum* literæ aut dagesh: ut, יְשְׁנוּ pro יִשְּׁנוּ *dormient*, וַיְהִי pro וַיְּהִי.

Notæ. 1. *Methegh* non semper ponitur, sed ex communi vocum flexione subintelligitur. 2. Quotiescunque in eadem voce occurrunt duo diversi accentus, prior *Metheg* est, (vel supplet vicem τῆς *Meth.*) Posterior verò Tonicus.

134. *Maccaph*‾ *lectionis cursum urget, ideóque vocem quam sequitur Accentu Tonico privat, ac ante ultimam mobilem corripit* (··) *in* (·) [rarissimè in (·)] *&* ו *in* (·) ut, כָּל־ בֶּן־ אֶל־ Præcipuè voces monosyllabas afficit, quas sequi solet ה Emphat. nisi sint sub exceptione, R. 76.

Nota. 1. *Maccaph* ut arctiori nexu voces uniat, post הָ הֶ vel הֵ dictioni sequenti dagesh dictum דְּחִיק (*arctator*) imprimere solet: ut, מַה־טּוֹב 2. Aliquando *Maccaph* abest, & tunc post vocem penacutam, desinentem in הָ תָ ךָ vel הֶ dagesh dicitur אָתֵה מֵרַחִיק (*veniens è longinquo*:) ut, עֲשֵׂה לְּךָ

Appendix 1. *De Aramaismis*, i. e. Chaldaismis & Syriacismis.

135. *APud Aramæos, tertia persona singular. fœm. Præteritor. desinit in* ת. Et sic aliquando apud Hebr. ut, אָזְלַת *abiit.* הִלְאַת *fatigavit, &c.* Sin autem tertia Radical. fuerit gutturalis, exit in ח. Et sic נִשְׁכַּחַת *oblivioni tradita fuit, &c.*

136. *Aramæi, Hebræorum* ה *characteristicum Hiph. & Hithpah. mutant in* א: Et sic אַבְרֵךְ *genua flectere.* אֶתְחַבַּר *consociavit se*, &c. At וְהֶאֱזְנִיחוּ *& removebuntur flumina*, Esa. 19. 6. est cum duplici signo conjugation. Hiph. א Chald. ה Hebr.

137. *In Hiphil, character temporis & Conjugationis sæpe simul apud Chaldæos manent*: Et sic יְהוֹשִׁיעַ *salvabit.* יְהֵילִיל & יְיֵלִיל *ululabit.* יְיֵטִיב *benefaciet.*

faciet. יְיַדַּע *notum faciet*, in quibus ה transit in (י) Semel in Hoph. מְהֻקְצָעוֹת *angulata*, Ezech 46. 22.

138. *Radicale* א, *apud Chaldæos in Kal occultatur in* (..) Et sic אֵהַב *diligam.* אֵזִל *abibo.* תֵּחַד *adunabis.* וַיֵּתֵא *& venit*, &c. Quod imitatur Partic. Hiph. מֵזִין *audiens.*

In Hiphil mutatur in וֹ: Et sic אוֹסִפְךָ *tollam te*, אוֹבִידָה *perdam*, &c.

139. *Apud Chald. tertia radic.* ה *mutatur in* י, *post quod movetur* ו Semel apud Hebr. הִמְסִיו *liquefecerunt*, pro הִמְסוּ Jos. 14. 8.

140. *Dagesh forte apud Chaldæos resolvitur in* נ *shevatum*: Et sic semel קִנְצֵי *fines sermonum* pro קִצֵּי Job. 18. 2.

141. *Syrorum* א (:) *præcedentem excludit, suámque vocalem literæ præcedenti substernit.* Quod etiam obvium est apud Hebr. ut, כַּאבִּיר pro כְּאַבִּיר *ut potens*, &c. Et tale א sæpe excidit, ut מַלְּפֵנִי pro מְאַלְּ *docens me*, וַתַּזְּרֵנִי pro תְּאַזְּ *& cinxit me*, &c.

142. *Syri sub* א *pro* (:) *assumunt* (..) Et sic אֵפוּ pro אֶ *coquite* הֵתָיוּ & אֶתָיוּ *venite.*

143. *Syrorum* (י) *habens sub se* (·) *transfert illud ad præcedentem literam shevatam.* Et sic וִילְלַת pro וְיִלְלַת *& ejulatus*, כִּיתְרוֹן *ut utilitas*, בִּיקְּרוֹתֶיךָ *in honoribus tuis.*

144. *Quædam geminantia secundam, more Syrorum, alteram mutant in* א, ut, בָּזְאוּ *diripiunt*, יִמָּאֲסוּ *liquefient*, &c.

145. *Duo hæc* הַיְצֵא educ, Gen. 8. 16. & הַיְשַׁר complana, Ps. 5. 8. *ex Syriacismo mutant primam* (י) *in* ו *mobile.*

146. *Denique ex forma Chaldæo-Syra, Affixum masc.* ךְ. *ponitur pro* ךָ, ut, קְרָאךְ *vocavit te. Pro fœminino* ךְ *ponitur* כִי, ut, תִּזְכְּרֵכִי *recordabitur tui*, &c. Et *semel pro* יו, est וֹהִי, ut, תַּגְמוּלוֹהִי *beneficia ejus*, Ps. 116. pro תַּגְמוּלָיו.

Appendix 2. De Investigatione Thematis.

147. *UT Radicem in unaquaque voce habere possis, primùm omnium divisionem literarum in XI. semper Radicales, & XI. aliquando Serviles, diligenter notabis:*

Radical. גד זחט סעפצקר
Servil. אב הו יכלמנ שת

Radicalium hoc est μνημόσυνον גַּזַע סֵפֶר צֶדֶק שַׁח súntque semper de essentia thematis. Serviles tribus Nominibus propriis comprehendũtur אֵיתָן משֶׁה וְכָלֵב

Nota. Nolo putes, Serviles ubicunque occurrunt, semper esse tales, sed *tum sunt Serviles*, cum in designandis accidentibus partium orationis, aliquod ministerium subeunt, constituentes Genera, Casus, Numeros, Tempora, Personas. Vel loco Affixorum, Præpositionum, Conjunctionum, & Adverbiorum adhibentur: aut etiam per Paragogen & Epenthesin redundant. Aliàs semper sunt Radicales. Itaque in investigando themate primùm inspicienda est syllaba finalis, per quam ut plurimùm cognoscitur, cujus partis orationis, aut status, generis, numeri aut personæ, &c. vox sit; hæc enim ex Servilibus literis constituuntur.

148. *Literæ Serviles, sunt vel in Calce vocis, vel à Fronte.*

In

- **In calce sunt vel**
  - *Formativa*
    - *Speciei*, per quas cognoscitur num vox sit Primitiva vel Derivativa. Vocis a. Derivativæ indicium, sunt literæ הָאֵמַנְתִּי & syllaba וֹן
    - *Generis* fœm. ה ,ת ,ת ,ית ,וּת ,וֹת vel תָה
    - *Numeri*
      - Pl.
        - fœm. וֹת
        - mas. ים
      - Dualis, ַיִם
      - In Regim. ֵי
    - *Personarum*
      - Præt. ה ,תָּ ,תְּ ,תִּי ,וּ ,תֶם ,תֶן ,נוּ
      - Fut. & Imper. יוּ ,נָה
  - *Significativæ*, sunt Affixa.
  - *Paragogicæ*, sunt *Ehevinoth*.

- **A fronte sunt vel**
  - *Formativæ in*
    - *Nominibus* literæ *Heemanth*.
    - *Verbis* sunt augmeta
      - *Conjugationum*, נ in Niph. ה in Hiph. & Hop. It. in Imper. & Infin. Niph. הִתְ in Hithpah.
      - *Futurorum*, אתין, in Hithp. ית ,תִתְ ,אֶתְ, נִתְ
      - *Infinitivorum*, בִּכְלָם
      - *Participiorum*, מ, in Hithp. מִתְ
  - *Significativæ*, sunt Præfixa, *Mosche Vecaleb*.

Præterea notandum, quòd nulla dictio habeat primam radicalem ו (excepto וָו *uncus*.) Et nulla ultimam ו vel י, sed mutandum est in ה

Insuper, ה & ה finale, est radicale. Exceptis paucis, יְדַשְּׁנֶה *in cinerem rediget*, ubi ה parag. Et וְלָנָה & *pernoctavit*, ubi ה fœmin. à לון &c.

149 *Abjectis hoc modo à fronte vel à tergo Servilibus* (tam in Nominibus quàm in Verbis) *literæ residuæ pertinent ad Radicem*; ubi tamen vocales (י) ו vel ו in medio vocis non sunt in censu.

150. *Si igitur tres Radicales remanserint, radix erit perfecta; scil. quæ literarum numerum ternarium non excedit. Sin plures, erit redundans, sive quadrilitera.*

151. *Si duæ tantùm remanserint, & dagesh fuerit in prima post Heemanthic. arguit defectum primæ radicalis* נ Rariùs (י) vel ל, vide Reg. 69.

At tria hæc נָשָׂא נָסַע & לָקַח ob frequentem eorum usum, frequenter veniunt in plurali numero absque dagesh, ut, יִקְחוּ *accipient*, יִשְׂאוּ *ferent*, יִסְעוּ *proficiscentur*.

152. *Si dagesh fuerit in secunda, notat defectum ejusdem literæ geminatæ.*

Excipies חִטָּה *triticum*, ex חִנְטָה אַפִּי *ira mea*, ex אַנַף, בִּתִּי *filia mea*, pro בִּנְתִּי ex בָּנָה, תִּתִּי *dare me*, pro תִּנְתִּי ex נָתַן, & שְׁתַּיִם *duæ*, pro שְׁנָתַּיִם ex שָׁנָה

Quòd si dagesh fuerit characteristicum, tertia ה deficit, ut, גַּלּוּ *revelate*, in Pih. pro גַּלְּהוּ

153. *Neutra si fuerit dageshata*, ut plurimùm *postponendum est* ה

Dico *ut plurimùm*, nam etiam eo casu potest,

Vel *Præponi* (י) aut נ, ut, שֵׁב *sede*, à יָשַׁב, גַּשׁ *accede*, à נָגַשׁ Rariùs א, ut, תֹּבֶא *velis*, ab אָבָה, תֹּסֵף *addes*, ab אָסַף תֵּזְלִי *digredieris*, ab אָזַל Semel ל, ut, קַח *accipe*, à לָקַח

Vel *Interponi* ו aut (י) ut קָם *surrexit*, à קוּם, עָרִים *urbes*, à עִיר

Vel *Duplicari* ultima, ut, סַב *circumdedit*, à סָבַב

Vel *Postponi* א, sed rarissimè, ut,

ut מָלוּ *impleverunt*, à מָלֵא

Ubi nota. Si Literæ אתינ habuerint (..) deest prima radicalis (י) Exc. אֵבַשׁ אֵזַל אֵהַב ab אָהַב *voluit*, אָזַל *abiit*, בּוֹשׁ *erubuit*. Quòd si habuerint (·) interponendum est ו, aut geminanda ultima.

154. *Formativæ Præterit.* תִּי, תָּ, תְּ, תֶּם, תֶּן, נוּ *si habuerint dagesh forte, innuunt defectum tertiæ radicalis* נ *vel* ת, Vide Reg. 73.

155. *Si post literam* Heemanthi, *sequatur* ו *vel* ו, *plerunque vertendum erit in* י

156. *Monosyllaba cum vocali longa, aut* (ִ) ut plurimùm *arguunt defectum secundæ radicalis* ו *vel* י

At *Monosyllaba cum* (-) *vel cum* ו *absque* ו, *vel cum* (ֶ) *plerunque geminant postremam.*

157. *In Quiesc. secundâ* ו, *accentus adhæret primæ radicali. In Quiesc. tertiâ* ה, *secundæ.* ut,

גָּלָה exultavit illa. גָּלָה revelavit ille.

158. גָּלוּ exultârunt. גָּלוּ revelârunt.

Ps. 46. 7. הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת fremuerunt gentes, commota sunt regna, ab הָמָה & מוּט

Solâ significatione distingues hæc, & similia, וַיָּגֶל à גָּלַל volvit, וַיָּגֶל à גּוּל exultavit, יָרְדוּ à יָרַד descendit, יָרְדוּ à רָדָה dominari. הוּשַׁב factus est sedere, הוּשַׁב factus est reverti. תַּכּוּ conjuncti sunt, (à תָּכָה) תַּכּוּ percutientur, (à נָכָה) Sic בָּנוּ (pro בָּאנוּ) venimus, & בָּנוּ in nobis. בָּנִים filii, & בָּנִים (à בּוּן) intelligentes. לַנוּ (à לוּן) pernoctârunt, & לָנוּ nobis, &c.

159. *Unica si tantùm remanserit, fronti præpone* נ, *fini postpone* ה

Excipies pauca irregularia, בָּנוּ *venimus*, à בּוֹא, שַׁתָּ *posuisti*, מַתָּ *mortuus es*, à מוּת, שׁוּת, לַנוּ *pernoctavimus*, à לוּן, תֵּת *dare*, à נָתַן, הִצַּתִּי *succendi*, à יָצַת in Hiph. pro הִוְצַתְּתִּי

160 *Duarum literarum si prior fuerit* הַ, *aut ex* אתינ, *semper est servilis, posterior verò radicalis: proinde initio præpones* נ, *fini postpones* ה, ut הַךְ *percute*, אַט *inclinabo*, תַּשׁ *oblivisceris*, יַז *sparget*, נַט *inclinabimus*. Excipe הַב *da*, (à יָהַב) הַס *sile*, (ab הָסָה) נַס *tenta*, (à נָסָה) & תֵּת *dare*, (à נָתַן)

Extra hunc casum, si duæ literæ extiterint, semper sunt radicales, & sic variè tentandum num capiti, medio vel fini, aliquid apponendum, donec quid ratio contextus requirat, reperiatur. Sit v. g. שׁב, si præponas י, erit à יָשַׁב; si נ, à נָשַׁב: sin inseras ו, à שׁוּב; si gemines tertiam, à שָׁבַב: sin apponas fini ה, erit à שָׁבָה

161. *Denique, Nominum ratio, in investigando themate, eadem est quæ Verborum; ut enim Verba sunt vel Perfecta, vel Imperfecta, ita & Nomina: & ut Verba Imperfecta in conjugando mutant vel amittunt aliquam Radicalem, ita etiam Nomina ab iis orta, easdem anomalias sustinent.*

1. A Quiescentib. primâ (י) orta, vel retinent י, ut מִיכַל *rivus*, מֵיתָר *chorda*. Vel abjiciunt, ut, דֵּעַ & דַּעַת *scientia*, עֵצָה *consilium*, שֵׁנָה *somnus*, צֵא *egestio*: & per reduplicationem צֶאֱצָא *germen*, תְּשׁוּעָה *salus*. Vel in ו aut ו convertunt, idque præcedente מ vel ת Heemanth. ut מוֹרָא *timor*, תּוֹרָה *lex*, תּוּשִׁיָּה *essentia*. Vel denique compensant per dagesh, ut מַצֵּבָה *statua*.

2. A Quiescent. secundâ ו nata, eam per aliquam vocalem longam ostentant, ut זָר *alienus*, לֵץ *derisor*,

עֵדָה *testimonium*, (Item *cœtus*, & sic est à יָעַר) שִׁיר *canticum*, אוֹר *lux*. Et præterea adsciscunt מ vel ת Heemanth, ut מָלוֹן *diversorium*, תְּלוּנָּה *murmur*. Ter ה, ut הֲנָפָה *agitatio*. הֲנָחָה *requies*, הֲפָגָה *remissio*. Et duo ון Heemanth. ut זָדוֹן *superbia*, שָׂשׂוֹן *gaudium*.

3. A Quiescentib. tertiâ ה derivata, mutant illud in (י) vel ו, ut בְּכִי *fletus*, כִּי *ustio*, רִי *irrigatio*, נְהִי *lamentum*, עָנִי *mansuetus*, שֹׁהַם *achates*, חֲנִית *hasta*, גָּלוּת *migratio*. Vel prorsus abjiciunt, ut, אָב *pater*, בֵּן *filius*, בַּת *filia*. Et præterea adsciscunt מ vel ת Heemanth. ut מִצְוָה *præceptum*, תִּקְוָה *spes*, (ubi ה ָ est formativum; at ה ֶ est radicale, ut מַרְאֶה *visus*.) Vel syllabam ון ut רָצוֹן *voluntas*.

4. A defectivis primâ נ orta, deperdunt נ, ut סוּעָה *profectio*, שִׂיא *elevatio*, שְׂאֵת *excellentia*, שִׂג *insectatio*. Et præsente ה vel מ Heemanthico, per dagesh compensant, ut הַצָּלָה *liberatio*, הַכָּרָה *cognitio*, הִתּוּךְ *fusio*. (Et hæc tria sunt cum ה, plura cum מ) מַטָּרָה *custodia*, מַתָּן *donum*, &c.

5. A geminatis nata, amittunt alteram eandem, ut תֹּם *perfectus*, קֵן *nidus*, עֹז *robur*. Et crescente voce istas vocales, in breves & dagesh convertunt. Vid. Reg. 125. (sícque differunt à quiescentib. secundâ.) Præterea, adsciscunt etiam מ vel ת Heemanth. ut מָעוֹז *robur*, מֵסַב *circuitus*, מָסָךְ *operimentum*, מָגֵן *clypeus*, מוֹרָד *descensus*, מֹרֶךְ *mollities*, תֶּבֶל *confusio*. Semel ה, ut הֲמֻלָּה *loquela*.

FINIS.

BREVIS ET PERSPICUA
INSTITUTIO
LINGUÆ CHALDAICÆ,
AD
INTELLIGENDUM LIBROS
Codicis Sacri, Chaldæo idiomate conſcriptos,
præcipuè comparata.

CHALDÆO

Idiomate conſcriptum eſt

JER. Caput 10. v. 11.
DAN. Cap. 2. à verſ. 4. ad fin.
Cap. 3, 4, 5, 6, 7. integra.
ESR. Cap. 4. à ver. 8. ad finem.
Cap. 5. integrum.
Cap. 6. ad verſ. 19.
Cap. 7. à verſ. 12. ad 27.

Linguæ Chaldaicæ brevis Institutio.

Cap. I.

De Natura & Proprietate Linguæ Chaldaicæ.

R. 1. *CHaldæorum Literæ, Vocales, & Accentus, figuris, & officiis, per omnia respondent Hebræis.*

R. 2. א *ut quiescat, more Syrorum, sæpe rejicit vocalem suam ad præcedentem literam shevatam*, ut

בְּאדַיִן *in tunc*, pro בְּאֱדַיִן
בָּאתַר *post*, pro בְּאָתַר

Sic etiam apud Hebræos,

כָּאבִּיר *ut potens*, pro כְּאַבִּיר
חַטָּאת *peccatum*, pro חַטָּאַת
רֵאשִׁית *principium*, pro רְאֵשִׁית

ad formam שְׁאֵרִית &c.

Et tale א aliquando excidit, ut, בָּתַר *post*, pro בְּאתַר

Sic quoque apud Hebræos מַלְּפֵנִי *docens me* pro מְאַלְּפֵנִי Job. 33. 11. וְאַבֶּדְךָ *& perdidi te* pro אֲאַבֶּדְךָ Sic רֵשִׁית *principium*, שֵׁרִית *residuum*.

R. 3. *Sheva etiam post vocalem longam hîc communiter elingue fit*, ut עֲבִידְתָּא *opus*. אֲחִידְתָּא *ænigma*.

Et sic (ְ) & (ֱ) promiscuè usurpantur: אֱזָדָא *iens*, Dan. 2. 8. pro אִזְדָּא vide infrà Benoni Pehal.

R. 4. *Dagesh forte resolvitur in* נ *shevatum*, ut וְאִנְדַּע *& sciam*, pro אֶדַּע מַנְדַּע Dan. 2. 9. pro מַדַּע *scientia*, à יְדַע

Et sic apud Hebræos קִנְצֵי *fines*, pro קִצֵּי Job. 18. 2. תַּמְנוּ *consummârunt*, pro תַּמּוּ Psal. 64. 7. ubi נ sequi videtur. Et מָעֻזְנֶיהָ *fortitudines ejus*, pro מָעֻזֶּיהָ Jesa. 23. 11.

R. 5. *Chaldæi amant sonos contractiores, ideóque familiare sibi habent (:)* ut

פְּקַד *jussit* ex פָּקַד
בְּשַׂר *caro* ex בָּשָׂר
מְלֶךְ *rex* ex מֶלֶךְ

Et sic apud Hebræos גְּבַר *vir*, pro גֶּבֶר Psal. 18. 26.

R. 6. *Sibilos fugiunt, ideóque commutant Hebræorum Dentales in Linguales*, ut

ז in ד ut דְּהַב *aurum* ex זָהָב
חֲדִי *pectus* ex חָזֶה, דָּא *istud*, ex זֶה
צ in ט ut עֵטָא *consilium*, ex עֵצָה
קַיִט *æstas*, ex קַיִץ
ש in ט ut קְטַר *vinxit*, ex קָשַׁר

Sæpius in ת ut תּוּב *reverti*, ex שׁוּב
תּוֹר *ταῦρος*, ex שׁוֹר
תְּלָת *tres*, ex שָׁלֹש

שֶׁ Relativum in דְּ, ideóque ש est hîc radicale, ד verò servile.

R. 7. *Literas ejusdem organi, & quiescentes sæpe inter se commutant*, ut

א, ה & (י) ut חֲדָא & חֲדָה & חֲדִי *gavisus est*, ex חָדָה. רֵשׁ *caput*, ex רֹאשׁ, קְרָה *vocavit*, ex קָרָא
ב in פ ut פַּרְזְלָא *ferrum*, ex בַּרְזֶל
ג in כ ut כִּבְרִית *sulphur*, ex גָּפְרִית
ד in ט ut טִבָּה *infamia*, ex דִּבָּה

ה formativum fœmin. perpetuò ferè in א, ut טוֹבָא *bona*, ex טוֹבָה

Quod etiam interdum apud Hebr. fit: ut גַּבְהָא *extulit se*, חָגָא *tripudium*, שֵׁנָא *somnus*, כֻּלָּא *tota*, &c.

ו in א ut טְאֵב *bonus fuit*, ex טוֹב
ט in נ ut טִינָא *lutum*, ex טִיט
ל in ד ut אֲזַל *abiit*, ex אָזַל
ע in א ut אָע *lignum*, ex עֵץ

 ק in

ק in כ ut תְּכַן *ordinavit*, ex תְּקַן
ש in ס ut סְמַר *cuſtodivit*, ex שְׁמַר ad hanc permutationem, procliviſſimi fuerunt Ephrataei, Jud. 12. *Shibboleth* & *Sibboleth.*

ת in ט ut טְעָא *erravit*, à תְּעָה quod etiam ſemel ſcribitur טְעָה Ezek. 13. 11. fortaſſe quòd in Chaldæa verſatus fuerat Propheta ille.

R. 8. *Characterum affinitas non paucas etiam viciſſitudines creavit:* ut ab Hebr. אֶרֶץ fit Chald. אַרְעָא & hinc אַרְקָא *terra*, à צֹאן fit עָאן *grex*, A רָצַץ fit רְעַע *confregit*, &c.

Et ſic apud Hebr. עָר *hoſtis*, octies uſurpatur pro צָר ut notavit Maſora in Mich. 5. 14.

R. 9. *Metatheſis cum Antiſtoichioſi etiam hîc crebra*, ut תְּדִירָא *ſedulitas*, ab Hebr. טָרַד *perſeveravit*, תְּרַע *porta*, ex Hebr. שַׁעַר &c.

R. 10 *Protheſis literæ* ש *&* ס *ab initio, Epentheſis literæ* ל *&* ר *in medio, hîc non inſueta*, ut שַׁעְבֵּד *ſervivit*, ex עֲבַד, שַׁחְלֵף *permutavit*, ex חֲלַף, סְרִיק *inane*, ex רִיק Sic שַׁלְאֲנַן *viridis*, ex שַׁאֲנַן, שַׁרְבִיט *ſceptrum*, ex שֵׁבֶט, כֻּרְסֵא *ſolium*, ex כִּסֵּא

R. 11 Denique *Aphæreſis literæ* א *ab initio, & Apocope literæ* ת *vel* ע *in fine, fit uſitata:* ut, חַד *unus* ex אֶחָד, נָשׁ *homo* ex אֱנָשׁ, בֵּי *domus* ex בַּיִת, שְׁבַע *ſeptem* ex שֶׁבַע Hinc ex יֵשׁוּעַ fit in Evangelio יֵשׁוּ *Jeſus.*

Cap. II.

De Nomine.

R. 12 **G**Enus *Fœmininum*, *fit mutando Hebræorum* ה *in* א, ut צִדְקָא *juſtitia:* niſi fortè alterum א præceſſerit, tunc enim Hebræorum ה reſtituitur, ut נְבוּאָה *prophetia* (ídque ut vitetur ſimilis literæ concurſus.)

Illud itaque בְּדִתְאָא *in gramine*, Dan. 4. 15. hinc Maſoritæ eximunt, quæ ita cum duplici א concurrente legunt.

Præterea retinent etiam terminationem fœmin. Hebr. ית. ות & ות *rariùs* ה, ut מִלָּה *verbum.* Sed frequenter ת apocopatur, ut נְוָלִי *ſterquilinium*, אֵימְתָנִי *terrifica* (Dan. 7. 7. ubi (ִ) eſt pro (ֵ) à maſc. אֵימְתָן *terribilis*, quod eſt ab אֵימָא *terror*) מַלְכוּ *regnum*, צְלוֹ *precatio*, בְּלוֹ *vectigal.*

Et terminatio ית vel ות aliquando adverbiaſcit, ut אֲרָמִית *Aramicè*, תִּנְיָנוּת *ſecundò.*

R. 13 *Status Emphaticus hîc fit adjectâ ad calcem literâ* א, ut חַכִּים *ſapiens*, at חַכִּימָא *ſapiens ille.*

(*Nota.* Uſus א Emphatici patentior eſt hîc quàm apud Hebr. ה Emphat. & ſenſu diſtinguendum eſt ab א fœmin.)

Quòd ſi addatur fœmininis, mutat א *vel* ה *fœmininor. in* ת, ut מַלְכָּא *regina*, מַלְכְּתָא *regina illa.* מִלָּה *verbum* מִלְּתָה *verbum illud*, cum ה loco א

Et hæc forma apud Hebræos etiam eſt in uſu, ut יְשׁוּעָתָה *omnimoda ſalus*, עֶזְרָתָה *pleniſſimum auxilium*, עַוְלָתָה *omnimoda iniquitas*, עֵיפָתָה *omnimoda obſcuritas*, אֵימָתָה *formido maxima*, מְזִמָּתָה *ſcelus graviſſimum.*

R. 14 *Genitivum* quemlibet exprimunt per Regimen, vel per דִּי vel דְּ *Dativum*, per ל *Accuſativum*, aliquando per יָת *Ablativum*, per מִן vel ב

R. 15 *Dualis Numerus deſinit in* ַיִן, ut יְדַיִן *manus*, מָאתַיִן *ducentæ.*

Vel in ֵין in nomine numerali תְּרֵין *duo*, תַּרְתֵּין *duæ.*

Plu-

R. 16 *Pluralis in masculino absoluto, exit in* ִין. ut חַכִּימִין *sapientes.*

In Emphatico in ַיָּא ut חַכִּימַיָּא *sapientes illi.*

Vel ex Syriacismo in ֵיא ut חַכִּימֵיא

Nota. 1. Quæ in singulari desinunt in (י) in plurali mutant (י) in א, ut יְהוּדִי *Judæus* pl. יְהוּדָאִין Et sic apud Hebræos פְּתִי *simplex*, pl. פְּתָאִים

2. אַב *pater*, in plurali assumit ה ut אֲבָהִין *patres*, emphaticè אֲבָהָא

R. 17 *Pluralis in fœmin. absoluto exit in* ָן, ut חַכִּימָן *sapientes fœminæ.*

In Emphatico in ָתָא ut חַכִּימָתָא *sapientes illæ.*

(Sicque differt à singulari emphatico, quod desinit in ְתָא ut גְּבוּרְתָא *potentia*, at גְּבוּרָתָא *potentiæ.*)

Nota. Quæ in singul. desinunt in ות, mutant ות in plur. absoluto in ָן in Emphat. in ָתָא ut מַלְכוּת *regnum*, pl. מַלְכְוָן & מַלְכְוָתָה *regna.*

R. 18 *Status constructus mutat Fœminin. Sing.* ָא in ַת ut צִדְקַת

Dualium ַיִן & *Plur.* ִין *in* ֵי ut חַכִּימֵי, יְדֵי

Fœmininor. Plural. ָן, & ָתָא *in* ָת & ָתֵי ut חַכִּימָת & חַכִּימָתֵי

Cap. III.

De Pronomine.

R. 19 Pronomina *separata sunt Novem.*

1 אֲנָה & אֲנָא *Ego.*
אֲנַן, אֲנַחְנָא, נַחְנָא *nos.*
2 אַנְתְּה *tu* Com.
אַתּוּן, אַנְתּוּן *vos* Masc.
אַתֵּין, אַנְתֵּין *vos* Fœm.
3 אִנּא, אִהוּ, הוּא *ille.*
אִנּוּן הִנּוּן, הִמּוֹ, הִמּוֹן *illi.*
4 אִיהִי הִיא *illa.*
הִנִּין אִנֵּין *illæ.*
5 דְּנָה דֵּן *iste ista.*
דָּךְ דִּךְ *iste ista.*
6 דִּכֵּן *iste, ista*, gen. commun.
7 אִלּוּ אִלֵּין אֵלֶּה, אֵל
אִלֵּךְ *illi, ille.*
8 מַן *quis, quæ, quid*, & sic apud Hebræos מַן הוּא *quid hoc?* Ex. 16. unde *Manna.*
9 דִּי *quis, quæ, quod*, Relativum utriusque gen. & Num. Aliquando conjunctio causalis דְּ *quód.*

Cap. IV.

De Verbo Perfecto.

R. 20 Tertia *persona sing. fœminina Præteritorum, apud Chaldæos exit in* ַת Et sic apud Hebr. אָזְלַת *abiit*, Deut. 32. 36. וְשָׁבַת *& revertetur*, Ezek. 46. 17. Sin autem tertia radicalis fuerit ר, exit in ֶרֶת ut הִתְגְּזֶרֶת *excisus est*, Dan. 2. 34.

Quód si tertia fuerit ח, desinit in ַחַת ut הִשְׁתְּכַחַת *inventa est*, Dan. 6. 22.

Et sic apud Hebr. וְנֹכַחַת *& erudita fuit*, Gen. 20. 16. & וְנִשְׁכַּחַת *& oblivioni tradita est.*

R. 21 *Terminationes Præteritorum in sing. num. sunt* ַת תְּ תָּ ת

In Plurali ו ָא ְתוּן ְתֵּן ְנָא

In Futuris pro syllaba afformativa נָה est ָן, & initium masculinæ, in tertia persona fœmin. manet.

R. 22 *Omnes Infinitivi terminantur in* ָא vel ָה Excepto Infinit. Peal, quod incipit à מ

Gerundia fiunt per literas Bachlam, ut apud Hebræos: ut
לְמִכְנַס *ad congregandum.*
בְּמִפְקַד *in jubendo* כְּמִפְקַד &c.

At post מ interponitur ל ut
מִלְמִפְקַד

מִלְּמִפְקַד *à jubendo*, i. e. *ne jubeat*.

Et sic invenitur Hebraicè מִלְּבוֹא *ab ingredi*, i.e. ex quo ingreditur (quis) Chamath, Am. 6. 14.

Aliquando מ formativum Pehal detrahitur, ut לֶהֱוֵא *ad esse*, i.e. ut sit, & sic semper in Daniele, לִבְנֵא *ad ædificandum*, Esr. 5. 3. & 13.

Aliquando Infinitivi assumunt terminationem nominum fœmininam ות sed maximè cum Affixis. לַהֲתָבוּתָךְ *ad respondendum tibi*, Dan. 3. 16. Sic לַהֲקָמוּתֵהּ *erigere eum*, cap. 6. 3. Et sic apud Hebr. לְהַשְׁמָעוּת *ad faciendum audire*, Ezek. 24. 26. וּמִן הִתְחַבְּרוּת *& ex eo postquam conjunxerat se*, Dan. 11. 23.

Conjugationes sunt tres.

R.23 *Prima Activa dicitur PEAL, cujus in præterito primum punctum est (:) ultimum (-) (..) vel (·)* Semel cum (י) expresso עֲשִׁית *cogitavit*, Dan. 5. 3.

Paradigma Conjug. Pehal.

Præterit.

Sing.	Pl.
(·) (..) (-) פְּקַד *Jussit.*	פְּקַדוּ
פִּקְדַת (:)	פְּקַדָא
פְּקַדְתְּ	פְּקַדְתּוּן
פְּקַדְתְּ (a)	פְּקַדְתֵּין
פִּקְדֵת (b)	פְּקַדְנָא

Nota. (··) & (·) per totum præterit. retineri potest, ut, נְפַלַת *cessavit*, 4.24. שְׁאֵלְנָא *petiimus*, Esr. 5 9. שְׁלִטוּ *dominati sunt*, Dan. 6. 24.

(*a*) Plerunque hîc fit eadem Mascul. qui fœmin. ut, וּתְקֵפְתְּ *& roborasti te*, Dan. 4. 24. quod nimirum pronomen אַתְּ unde hæc persona formatur, Chaldæis sit utriusque generis.

(*b*) Si prima sit guttur. est (-) ut, עַבְדֵת *feci*, אַמְרֵת *dixi*.

Imperativ.

Sing.	Pl.
(··) (·) (-) פְּקַד	פְּקַדוּ
פְּקַדִי	פְּקַדְנָא

Terminatio (-) (·) (··) ubique esse potest.

Si prima fuerit gutturalis est (:) ut אֱמַר *dic*, at cum accentu est (··) ut, אֵזִל *abi*, Esr. 5. 15.

Futur.

Sing.	Pl.
(··) (·) (-) אֶפְקַד	נִפְקַד
תִּפְקַד	תִּפְקְדוּן
תִּפְקְדִין	תִּפְקְדָן
יִפְקַד	יִפְקְדוּן
תִּפְקַד	יִפְקְדָן

Ante guttural. literæ *Ethin* habent (-) vel (:) ut, יַעֲבֵד *faciet*. תַּעַבְדוּן & תַּעַבְדוּן *facietis*. Sic יַעֲבַר *transibit*.

Terminatio (:) vel ו est hîc frequentissima. Et sic apud Hebræos תִּשְׁמוּרֵם *custodiet eos*, Prov. 24. 13. וָאָנוּשָׁה *& dolui*, Psal. 69. 21. יִשְׁפּוּטוּ *judicabunt*, Exod. 18. 16. תַּעֲבוּרִי *transibis*, Ruth. 28.

Infinitiv.

מִפְקַד

מ ante gutturalem habet (:) ut מֶעְבַד *facere*.

Benoni.

פָּקֵד (*a*)
פָּקְדָא
פָּקְדִין
פָּקְדָן

Punctum primum est etiam (-) ut, אָזְלָא *iens*, Dan. 2. 8. חַשְׁחִין *egentes*, Dan. 3. 16. f. חַשְׁחָן Esr. 6. 9. וּפַרְסִין *& dividentes*, Dan. 5. 25.

(*a*) Pro terminali (··) substituitur hîc (-) ut apud Hebræos.

Pehil, i. e. *Pahul*.

פְּקִיד
פְּקִידָא

Sin ultima fuerit gutturalis aut ר, habet

פְּקִידִין habet (-) ut אֱמַר ,יְדַע
פְּקִידָן

Nota. 1. Pehil originem habet ex Hebræo Pahul, mutato ו in י. unde etiam fit quòd aliquando ejus analogam vocalem retinet, ut, שְׂמַת *positus est*, Dan. 6. 17.

2. Pehil variatur per personas, genera & numeros, quasi esset præteritum cum (י.) expresso, ut,

Sing.	Pl.
פְּקִיד	פְּקִידוּ
פְּקִידַת	פְּקִידָא
(a) פְּקִידְתָּ	פְּקִידְתּוּן
פְּקִידְתְּ	פְּקִידְתֵּן
פְּקִידֵת	פְּקִידְנָא

(*a*) Dan. 5. v. 27. תְּקִילְתָּא *appensus es*, cum א loco Hebræor. ה paragog.

R.24 *Passivæ Conjugationes imitantur formam Hebræorum Hithpahel, præponendo activè אִתְ אֶתְ vel rariùs הִתְ*

Et sic etiam apud Hebr. אֶתְחַבַּר *associavit se*, pro הִתְ 2 Chron. 20. 35. אִשְׁתּוֹלְלוּ *in prædam dederunt se*, Psal. 76. 6.

Literæ sibilantes זסצש eodem modo hîc transponuntur ut apud Hebr. ut, אִשְׁתְּמַר pro אִתְשְׁמַר *custodivit se*, אִזְדַּמַּן pro אִתְזַמַּן *præparavit se*.

Et aliquando hoc ת transpositum à Dagesh absorbetur, ut, הִזְדְּמִנְתּוּן *comparâstis vos*, Dan. 2. 9. Et sic apud Hebr. הִזַּכּוּ *purificate vos*, Jesa. 1. 6.

Huc referendum est illud Marc. 7. 34. *Ephphata* (aperire) quod regulariter esset אֶתְפְּתַח & absorpto ת, pro ת אֶפְּתַח autem quantumvis dageshatum effertur per φ, quæ pronuntiatio adhuc hodie Arabibus & Syris est usitata. Sheva verò mobile effertur per A ut aliàs fit in γαββαθὰ, ex גַּבְּתָא, & *Sabachtani* ex שְׁבַקְתַּנִי &c.

R.25 *Prima passiva* ITHPEHAL, *formatur ab Activa, præponendo* אִתְ *vel* הִתְ hoc modo.

Præterit.
אִתְפְּקֵד
אִתְפְּקְדַת
&c. אִתְפְּקִדְתְּ

Quando ultima est gutturalis, pro priori (:) assumitur (-) furtiv. (ut apud Hebr.) ut, הִשְׁתְּכַחַתְּ *inventus es*, Dan. 5. 27.

Imperativ.
אֶתְפְּקֵד
&c. אֶתְפְּקִדִי

Imperat. & Futur. habet אֶתְ ad differentiam Præteriti.

Futur.
אֶתְפְּקֵד
תִּתְפְּקֵד
&c. תִּתְפַּקְדִין

Infinit.
אִתְפְּקָדָא

Particip.
מִתְפְּקֵד
&c. מִתְפַּקְדָא

R.26 *Secunda conjugatio Activa dicitur* PAHEL, *Passiva* ITHPAHEL, *habétque characterem secundæ radicali impressum, nempe Dagesh forte* (ut apud Hebr.) *præcedente* (-) & terminatur in (..) aliquando etiam in (·) vel (-)

Pahel — Ithpahel

Præterit.

(-) (·) פַּקֵּד — (·) (..) אִתְפַּקַּד
פַּקְּדַת
פַּקֵּדְתְּ
פַּקֵּדְתְּ
פַּקֵּדֵת

Pl.
פַּקִּדוּ
פַּקִּדָא
פַּקֵּדְתּוּן
פַּקֵּדְתֵּן
פַּקֵּדְנָא

Imperativ.

פַּקֵּד (.)	אֶתְפַּקַּד
&c. פַּקִּדִי	

Futur.

אֲפַקֵּד	אֶתְפַּקַּד
תְּפַקֵּד	
&c. תְּפַקְּדִין	

Dagesh sæpe ex literis shevatis excidit, ut, יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ *ministrabunt ei*, Daniel. 7. 10.

Infinit.

פַּקָּדָא	אִתְפַּקָּדָא

Habet formam nominis Hebraici בַּקָּשָׁה *petitio.*

Particip.

מְפַקֵּד	מִתְפַּקַּד

Dan. 2. 40. מְרַעַע *confregit*, est cum (‑) ob guttural.

Nota. Ad formam PAHEL, pertinent quadrilitera; ut, תַּרְגֵּם *interpretatus est.*

R.27 *Tertia Conjugatio Activa dicta* APHEL, *plerunque mutat Hebræorum* ה *in* א, quod aliquando etiam reperitur in Hebraico sermone, אֵגְאָלְתִּי *inquinavi*, Jesa. 66. 1. אַבְרֵךְ *genua flecte*, Gen. 41. 2. Et superaddito Hebræorum ה, וְהֶאֶזְנִיחוּ *& abscedere facient*, Jesa. 19. 6.

Aliquando servat Hebræorum ה, ut, הַקְרְבוּהִי *adduxerunt eum*, Dan. 7. 13.

Passiva OPHAL, *sequitur Hebræorum Hophal*: ut, הָחָרְבַת *desolata est*, Ezr. 4. 15. הָתְקְנַת *confirmatus sum*, Dan. 4. 33. הָנְחַת *dejectus est*, Dan. 5. 10.

Aphel.	Ophal.

Præterit.

אַפְקֵד (.)	אָפְקַד
אַפְקְדָא	
אַפְקֵדְתְּ תָּ	
&c. אַפְקְדֵת	

Dan. 2. 25. est אַשְׁכַּחַת *inveni*, pro אַשְׁכְּחֵת

Imperativus.

אַפְקֵד

Futur.

אַפְקֵד (.)	אָפְקַד

Infinit.

אַפְקָדָא	הַפְקָדָא	אָפְקָדָא

Posterius א sequente substantivo mutatur in ת‑ ut, לְהַנְזָקַת מַלְכִין *ad nocendum regibus*, Esr. 4. 22.

Partic.

מַפְקֵד

Nota. *Character temporis & conjugationis sæpe simul in Aphel manent*, ut, יְהוֹדְעוּ *notum facietis*, יְהַשְׁפִּל *dejiciet*, Dan. 7. 24. מְהַחְצְפָא *festinans*, Dan. 2. 15. מְהַחֲתִין *repositi*, Esr. 6. 1.

Et sic apud Hebr. יְהוֹשִׁיעַ *servabit*, יְהוֹדֶה *celebrabit*, unde Juda, &c.

CAP. V.

De Verbis Quiescentibus.

QUIESCENTIA PRIMA א

R.28 *IN Futuro & Infinitivo Pehal*, א *radicale quiescit in* (‥) ut, יֵאמַר *dicat*. Ipsúmque א sæpe excidit, ut, לְמֵמַר *ad dicendum*, כְּנֵמָא *quasi dicamus*, frequens apud Esram, ubi א supprimitur & ר per א suppletur.

Et sic apud Hebr. אֵהַב *diligam*, אֵזֵל *abibo*, תֵּזְלִי *digredieris*, תֵּהַד *adunabis*, וַיֵּתֵא *& venit*, מֵזִין *auscultans*.

R.29 *In Aphel*, א *transit in* ו, *in Ophal*, *in*

in ו, ut, לְהוֹבָדָה *ad perdendum*, הוּבַד *perditum est*.

Exc. 1. אֲמַן in Aphel mutat א in (י) quiescens, & assumit charact. Heb. ה, ut, הֵימִן *credidit*, מְהֵימַן *fidelis*.

2. אֲתָא *venit*, in Aphel mutat א in (י) mobile, in Ophal in (י) quiesc. ut, לְהַיְתָיָה *ad adducendum*, Dan. 5.2. וְהֵיתָיִת *& adducta est*, Dan. 6.17.

Quiescentia Prima (י)

R.30 *Prima radicalis* (י) *in Imperat. Futuro & Infinitivo Peal, aliquando abjicitur*, ut, דַּע *scito*.

Aliquando in Dagesh commutatur, ut, אִדַּע *sciam*, יִכֻּל *possit*.

Aliquando Dagesh resolvitur in נ, ut, וְאִנְדַּע *& sciam*, Dan. 2.9.

R.31 *In Aphel* (י) *shevandum transit in* ו, ut, אוֹתֵב *sedere faciam*.

Quiescentia Secunda ו

R.32 *Media radicalis* ו *expungitur*, ut, apud Hebr.

At Ithpehal dageshat ת

Pehal.	Ithpehal.
Præterit.	
קָם קָמַת	אִתְּקָם
קָמְתָּ קָמְתְּ	
קָמֶת	
Imperat.	
קוּם קִים	אִתְּקָם
Futur.	
אֲקוּם	אֶתְּקָם
תְּקוּם תְּקוּמִי	תִּתְּקָם
יְקוּם (*a*)	יִתְּקָם (*a*)
(*a*) Esr. 5.3. יְהָךְ *proficiscetur*, cum (·)	(*a*) Et cum (י.) ut, יִתְּזִין *alebatur*, Dan. 4.12.
Infinit.	
מְקָם	מִתְּקָמָה

Irregulare לְמְהָךְ *ad proficiscendum*, Esr. 7.13.

Benoni.

קָאֵם קָיְמִין	מִתְּקָם
קָיְמָא קָיְמָן	

Nota. Benoni Pehal mutat ו in א, quod in plurali & genere fœmin. transit in (י) mobile. Proinde ista quæ scribuntur cum א, ut, זָאֲעִין, דָּאֲרִין Masoritæ legunt per (י) mobile, דָּיְרִין *habitantes*, זָיְעִין *trementes*.

Manet tamen א fixum cum (-:) ut, קָאֲמַיָּא *stantes*, Dan. 7.16.

Particip. Pehil קִים inde שִׂיםַת *posita est*.

Præterit.

Aphel.	Ophal.
אֲקִים & הֲקִים	הֳקִימַת
&c. אֲקִימַת	*Consistere facta est*, Dan. 7.4. retento (י) ex Aphel.

Imperat.

&c. אֲקִים

Futur.

אֲקִים & אֲקִים

תְּקִים & תְּקִים

Et cum ה character. יְהָקִים *eriget*, Dan. 6.15. יְהַתִיבוּן *reverti facient*, Esr. 6.5.

Infinit.

אֲקָמָא in affixione desinit in ות

Et cum ה pro א utrinque, לְהֲזָדָה *ad superbiendum*, Dan. 5.20.

Benoni.

מְקִים & מְהָקִים *suscitans*, Dan. 2.21. Et suppresso ה, מָרִים *extollens*, Dan. 7.2.

Quiescentia Tertia א, ה, vel (י)

(Promiscuè tertia radical. א, ה vel (י) hîc usurpantur, ut, חֲדָא & חֲדָה & חֲדִי *lætatus est*.)

R.33 *Tertia Radical.* ה *vel* א *in medio syllabam terminans, mutatur in* (י)

quod in secundis personis movetur per (-) in primis quiescit in (·) vel (..)

R.34 א *vel* ה *in medio syllabam inchoans, unà cum puncto praecedenti abjicitur. Et tunc quae Hebraicè desinunt in* ו *ea Chaldaicè per* ו *efferuntur*, ut, הֲוו *fuerunt* pro הָיוּ Sic, וְשְׁתוֹן *& biberunt*, Dan. 5. 2. Sic, תִּתְּרְמוֹן *projiciemini*, Dan. 3. 15.

Nota. Quorum tertia radical. est (י) ea in pl. num. nudum saltem ו assumunt, ut, וְשָׁרִיו *& ceperunt*, Dan. 5. 2.

Et sic apud Hebraeos הִמְסִיו *liquefecerunt*, Jos. 14. 8.

Praterit.

Pehal.	Ithpehal.
גְּלָא גְלִי	אִתְגְּלִי
(a) גְּלַת	
גְּלִיתָ תְּ	
גְּלִית יִת	
Pl.	
גְּלוֹ גְלוֹ	
(b) גְּלִיתוֹן תֵּן	
(c) גְּלֵינָא	

Cum(..) מְנָא *numeravit*, Dan. 5. 25.

(*a*) Aliquando expressum א, ut וּמְלָאת *& replevit*, Dan. 2. 35. Et pro (·) est (-) וּמְטַת *& pertigit*, Dan. 4. 19.

(*b*) הֲזֵיתוֹן *vidistis*, cum (י) quiesc. Dan. 2. 8.

(*c*) בְּעֵנָא *postulavimus*, Dan. 4. 23. suppresso (י) quod imitatur Heb. מְלֵתִי *implevi* pro לא Job. 32. 19.

Nota. Verbum שְׁתָה *bibit*, adsciscit hic א per prothesin, ut, אִשְׁתִּיו *biberunt*, Dan. 5 aliquoties.

Imperat.

גְּלִי גְלָא	אִתְגְּלִי
גְּלוֹ גְלֵינָא	

Futur.

אִגְלֵא	אִתְגְּלֵי
תִּגְלֵא	

Infinit.

מִגְלֵא	אִתְגְּלָאָה

Esr. 5. 9. לְמִבְנְיָא *ad aedificandum*, ubi א paragogic. & tertia radicalis transit in (י) Et compensato מ per Dagesh, לִבְּנֵא Esr. 5. 3. & 13.

Benoni.

גָּלֵא גָּלְין	מִתְגְּלֵי
גָּלְיָא גָּלְיָן	

Benoni in plurali mascul. desinit instar Dualis, ut, בָּנַיִן *aedificantes*, at Dan. 4. 16. לְשָׂנְאָיךְ *osoribus tuis*, retinet א

Pehil.

גְּלִי גְלִין

Sic שָׁרֵא *habitans*, בָּנֵא *aedificans*.

Aliquando (:) dilatatur per (-:) ut, גְּלִי *revelatum est*, vel (..:) גֲלִי Sic קְרִי *lectum est*, Esr. 4. 18.

Juxta hanc analogiam conjugatur

Pahel.	*Ithpahel.*	*Aphel.*
	Praterit.	
גַּלִּי גַּלִּי	אִתְגַּלִּי	אַגְלִי
	Imperat.	
גַּלִּי	אִתְגַּלִּי	אַגְלִי
	Futur.	
אֲגַלִּי	אִתְגַּלִּי	אַגְלִי
	Infinit.	
גַּלָּאָה	אִתְגַּלָּאָה	אַגְלָיָה
	Particip.	
מְגַלִּי	מִתְגַּלִּי	מַגְלִי

Cap. VI.

De Verbis Defectivis.

Defectiva Prima נ

R.35 P*Rima radicalis* נ *deficit ut apud Hebraeos*, ut, פּוּק *egredere*. *Et post literas Heemanthi in Dagesh commutatur*: ut, Imper. Aph. אַתִּרוּ *defluere facite*.

Irregularia sunt אַחֵת *descendere fac*,

fac, Esr. 5. 15. וְתַחֵת & *descendere facies*, Esr. 6. 5. absorpto dagesh.

GEMINANTIA SECUNDAM.

R. 36 *Geminantium, altera deficit eodem modo ut apud Hebræos*, ut, דַּק ex דְּקַק *comminuit.*

Pehal.	Ithpehal.
Præterit.	
דַּק דַּקַּת	אִתְּדַק
דַּקְּתָ	
דַּקֵּת	(Differt à Quiescentib. secundâ,
Pl.	per (-))
דַּקּוּ	

Excluso Dagesh דָּקוּ *comminuta sunt*, Dan. 2. 35.

Imperativ.

דֹּק דֹּקִי	אִתְּדַק
דֹּקּוּ	

Futur.

אֵדֹּק	אֶתְּדַק
תֵּדֹּק	

Dan. 2. 40 תֵּדִּק *confringes*, cum (..) ob indageshabilem.

Infinit.

מִדַּק	אִתְּדַקָּא

Partic.

דָּק דָּקִין	מִתְּדַק

Aphel.	Ophal.

Præterit.

אַדֵּק אַדְקַת אַדֵּקְתָּ	
Irregulare est הַדֵּקֶת *contrivit*, Dan. 2. 34. & הַנְעֵל *introduxit*, Dan. 2. 25. resoluto נ in Dagesh.	הֻעַל *introductus est*, Dan. 5. 13. הֻעַלוּ *introducti sunt*, ad analogiam Hebraici Hophal.

Imperat.

אַדֵּק

Sic הַעֵלְנִי *introducito me*, Dan. 2. 24.

Futur.

אַדֵּק

Infinit.

אַדָּקָא

Sic לְהֶעָלָה *ad introducendum*, cum (..) ante guttural. Dan. 5. 7. & לְהַנְעָלָה Dan. 4. 3.

Particip.

מְהַדֵּק & מַדֵּק *conterit*, Dan. 2. 40.

CAP. VII.

De Literis Præfixis.

R. 37 *Literæ præfixæ apud Chaldæos sunt sex*, ה, ד, & וְכָלֵב

ה duntaxat est interrogantis, ut, הַצְדָא *verúmne?* Dan. 3. 14.

ד respondet Græcorum articulo ὅς, ὁ, τοῦ.

Literæ וְכָלֵב eodem modo hîc sumuntur, quo apud Hebr. nisi quòd ו nunquam hîc convertit tempora.

CAP. VIII.

De Affixis.

Affixa primæ personæ sunt,

R. 38 Sing. { ִי. nom. sing. ַי plural.
{ ַנִי verbor. cum נ epenth. ַנִּי

Plur. ָנָא ,ֵין ,ֵן ,ָנָא ,ַנָא Nomin. & Verb.

Affixa secundæ personæ,

Sing. ָךְ ,ָיךְ. ַנָּךְ { masc.
Plur. כוֹן

Sing. ֵךְ כִי ַנָּךְ { fœm.
Plur. כֵן

Affixa tertiæ personæ,

Sing. ֵהּ ,נֵהּ cum nomine pl. וֹהִי M.
Plur. הוֹן, הוֹם at נּוּן. solis verbis.
Sing. ַהּ ,נַהּ. cum nom. plur. הָא F.
Plur. הֵן נֵּין נִּין נַּן.

Nota. Quæ habent literam נ ante præcipuam literam affixi, verbis duntaxat affiguntur: Quæ habent (י) ante præcipuam literam Affixi, plur. nomin. conveniunt, ut, יךְ.

R. 39 *Propter Affixa,* אָ *afformativum mutatur in* ת, *at* א *Emphat.* & ן *nota pluralitatis excluditur.*

Nota. אַב *pater*, ante affixa (excepto (י)) assumit ו ut, אֲבוּךְ *pater tuus.*

Irregulare est אֲבָהָתִי *patrum meorum*, pro אֲבָהָתַי Dan. 2. 23.

Et, אִית vel אִיתַי *sunt*, *est*, cum Affix. tertiæ perf. facit אִיתוֹהִי *sunt illi.*

Cap. IX.

R.40 *De Mutatione punctorum.*

Crescentibus literis, decrescunt puncta eodem planè modo ut apud Hebræos. Ideóque

(ָ) ultimum in Regim. transit in (ַ)
(ֵ) ut apud Hebræos.
Omne (ַ) in (ְ)
Forma עֵיִן in עֵין
Ex priori (ְ) fit (ִ) (ַ) vel (ֱ) &c.
In his & similibus, Chaldæi cum Hebr. easdem Leges retinent.

Et hîc ad calcem Institutionis hujus notabis: quòd ן *paragogici usus sit creberrimus apud Chaldæos*, ה, *verò paragogicum rarissimum*, secus quàm sit apud Hebræos.

FINIS.